

KUNST KLEURT DE STAD

Cultuurvisie 2030 &
Cultuurnota 2021-2024

Gemeente Utrecht

INHOUD

Voorwoord door Anke Klein	3
Leeswijzer en verantwoording	4
1 Cultuurvisie 2030	6
1.1 Kunst en cultuur in Utrecht	7
1.2 Vergezicht 2030	14
1.3 De vier pijlers voor het cultuurbeleid	16
1.3.1 Een pluriform aanbod	17
1.3.2 Een inclusieve cultuursector	20
1.3.3 Stimuleren van creatief vermogen	23
1.3.4 Ontwikkelruimte	27
2 Cultuurnota 2021-2024	30
2.1 Inleiding en afbakening	31
2.2 Budgettair Kader	34
2.3 Uitgangspunten 2021-2024	40
2.3.1 Een pluriform aanbod	41
2.3.2 Een inclusieve cultuursector	43
2.3.3 Stimuleren van creatief vermogen	46
2.3.4 Ontwikkelruimte	49
2.4 Beoordelingscriteria 2021-2024	52
2.5 Procedure en Besluitvorming	56
Planning Cultuurnota 2021-2024	58
Bijlagen	60
Bijlage 1 Samenstelling, opdracht en werkwijze Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024	61
Bijlage 2 Overige subsidieregelingen programma Cultuur	64
Bijlage 3 Contouren tweejarige subsidieregeling Cultuurnota 2021-2022	66
Bijlage 4 Investeringsagenda culturele voorzieningen 2020-2025	68
Colofon	70

Kunst kleurt de stad

Voorwoord door Anke Klein

Utrecht is een fantastische stad om in te wonen en te werken. Centraal gelegen, overzichtelijk en levendig. In een stad die 'Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen' belangrijk vindt, is kunst onmisbaar. Kunst verbindt, zet aan het denken, roept emotie op, zorgt voor ontspanning en is daarmee van groot belang voor ons mentale en fysieke gevoel van welzijn, de veerkracht van het individu en dat van de samenleving. Kunst en cultuur maken de stad dynamisch en aantrekkelijk; voor de huidige inwoners maar ook voor bedrijven en bezoekers van buiten de stad. Kunst en cultuur is er bovendien voor iedereen; jong en oud, beoefenaars en consumenten, amateurs en professionals, liefhebbers van de klassieke canon en grensverleggende nieuwe makers.

"Utrecht kan trots zijn op de culturele sector" constateerde de commissie Comvalius bij de presentatie van het visitatierapport van de Cultuurnota 2017-2020 in december 2018. Trots zijn we zeker en willen we ook blijven. Om die reden investeren we duurzaam in onze makers, de vele culturele organisaties en initiatieven en het voorzieningenniveau in de stad. De komende jaren zal ook de stedelijke culturele regio van toenemend belang worden en zullen we nauwer gaan samenwerken met partners in de regio, met (Rijks)fondsen en met het Rijk.

Het bijzondere en veelzijdige culturele leven dat Utrecht te bieden heeft, verdient aandacht en de ruimte zich te verdiepen en ontwikkelen.

Tal van onze instellingen hebben een nationaal belang en internationale kwaliteit. Ze trekken publiek uit de hele wereld en treden op in alle continenten. Deze hoge standaard past bij onze stad en dat willen we de komende jaren verankeren en uitbreiden.

Tegelijk is continu vernieuwing nodig om aan te blijven sluiten op de veranderende stad en de wereld. Door de binding met het publiek te versterken en de culturele sector inclusiever te maken. Door voorzieningen en aanbod beter te spreiden, bijvoorbeeld door in alle grote ontwikkelgebieden ruimte te maken voor cultuur. Door drempels nog verder te verlagen, zodat iedere Utrechter in aanraking kan komen met cultuur. Door cultuureducatie en amateurkunst- (educatie) te versterken zodat steeds meer Utrechters cultuur ook echt mee-maken. Door (letterlijk) meer ruimte te geven aan de makers. Door niet alleen 'kunst op bestelling' te maken, maar ook creatief en eigenzinnig buiten de lijntjes te blijven kleuren.

In mijn eerste jaar in Utrecht heb ik al van heel veel moois mogen genieten en ik hoop samen met u nog veel meer van dat kleurrijke landschap te beleven.

In deze cultuurnota schetsen wij een perspectief voor de Utrechtse culturele sector in 2030. En daarna zoomen we in op de volgende cultuurnotaperiode: 2021-2024.

Anke Klein
Wethouder Cultuur

© Marnix Schmidt

Leeswijzer en verantwoording

Dit document vormt de basis van het gemeentelijke kunst- en cultuurbeleid van de komende jaren. Het bestaat uit twee delen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn: de **Cultuurvisie 2030** en de **Cultuurnota 2021-2024**.

De Utrechtse **Cultuurvisie** reikt tot en met 2030. Hierin benoemen we aan de hand van vier pijlers de culturele ambities van de gemeente Utrecht voor het komende decennium. Deze vier pijlers zijn in het tweede deel van dit document, de **Cultuurnota 2021-2024**, uitgewerkt tot bestuurlijke uitgangspunten en beoordelingscriteria voor de periode 2021-2024. De nota vormt hiermee het beleidskader voor culturele instellingen die voor de genoemde periode een subsidieaanvraag willen indienen. Daarnaast dient de cultuurnota als leidraad voor de commissie die deze aanvragen gaat beoordelen: de Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024.

Totstandkoming Cultuurvisie 2030

Om te komen tot een relevante en gedragen cultuurvisie zijn de afgelopen tijd intensieve gesprekken gevoerd met een groot aantal culturele organisaties, makers en andere partijen uit het Utrechtse culturele veld. In 2017 en 2018 hebben we per kunstdiscipline – theater & dans, letteren, amateurkunst, film- en beeldcultuur, muziek, musea & beeldende kunst, de creatieve industrie en tenslotte cultuureducatie – sectoranalyses laten uitvoeren. Deze analyses laten zien dat de culturele sector in Utrecht zich kenmerkt door grote verscheidenheid en hoge kwaliteit. De stad kent een flink aantal organisaties van internationaal niveau en is rijk aan (interdisciplinaire) festivals waar ruimte is voor avontuur en voor nieuwe perspectieven. Naast dit sterke professionele veld, levert ook de amateurkunst een grote bijdrage aan het succes van de stedelijke cultuur. Natuurlijk zijn er ook uitdagingen voor sector, zoals meer aandacht voor diversiteit en meer – artistieke, financiële en fysieke – ruimte voor makers en kleine presentatie-instellingen.

Ook de Cultuurkaart Utrecht 2018 namen we mee bij de totstandkoming van dit document. Deze maatschappelijke kosten-baten-analyse voor de culturele sector laat zien dat het rendement van cultuur in Utrecht positief is. De totale maatschappelijke waarde van kunst en cultuur in de stad (45,3 miljoen euro) ligt hoger dan de kosten (38,6 miljoen euro). Ook blijkt uit de Cultuurkaart dat de aantrekkelijkheid van de stad voor een groot deel wordt bepaald door het culturele aanbod en dat de deelname aan cultuur in Utrecht – in vergelijking met andere steden – relatief hoog is.

Naast de sectoranalyses en de Cultuurkaart hebben wij ons voor de Cultuurvisie 2030 laten inspireren door de brief [Cultuur in een open Samenleving](#) van de minister, door de verkenningen en het advies [Cultuur Dichtbij, dicht bij Cultuur](#) van de Raad voor Cultuur en door het Regioprofiel [Eeuwig Jong](#) dat in samenwerking met de Provincie Utrecht en de stad Amersfoort tot stand is gekomen. Tenslotte vormden de volgende lokale manifesten een directe bron van informatie en inspiratie:

- In [De Kunst van het groeien](#) stelde een groot gedeelte van de culturele sector een actieprogramma op met daarin zeven agendapunten voor de ontwikkeling van Utrecht naar een culturele metropool.
- In [de Code Radicaliteit](#) wordt door verschillende Utrechtse makers, denkers en organisaties een pleidooi gehouden om in Utrecht ruimte te houden voor radicale, vernieuwende en agenderende kunst; kunst waar (nog) niemand om gevraagd heeft.
- Met het [Utrechtse Diversiteit & Inclusiviteit Pact](#) maakt het netwerk van PACT Utrecht concrete afspraken om tot een inclusieve cultuursector te komen.

Totstandkoming Cultuurnota 2021-2024

De speerpunten en prioriteiten uit het [Coalitieakkoord Utrecht Ruimte voor iedereen](#) (mei 2018) waren vanzelfsprekend kaderstellend bij het formuleren van de uitgangspunten voor de Cultuurnota 2021-2024. Nog recenter (december 2018) is Utrecht, op weg naar een inclusieve culturele metropool, het [rapport van de Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020](#) door voorzitter Ernestine Comvalius gepresenteerd. Het geeft een actueel beeld van de stand van zaken bij de meerjarig gesubsidieerde instellingen in Utrecht. In de **State of the Art** – de algemene beschouwingen – van dat rapport geeft de visitatiecommissie waardevolle adviezen voor de komende beleidsperiode mee.

In voorbereiding op het opstellen van deze cultuurnota organiseerden wij op 30 januari 2019 op het Stadskantoor een **Meedenksessie Cultuur**. Een waardevolle en inspirerende bijeenkomst waar een brede vertegenwoordiging van de Utrechtse culturele en creatieve sector, nieuwe initiatiefnemers én betrokken cultuurliefhebbers met elkaar in gesprek gingen over actuele thema's. Gezamenlijk formuleerden zij *do's*, *dont's* en *dreams*. Deze meedenksessie heeft geresulteerd in een [Recept voor de toekomst](#) met aanbevelingen uit de stad, waardoor wij ons hebben laten voeden. Op initiatief van de gemeenteraad is tenslotte op 7 maart 2019 een raadsinformatiebijeenkomst georganiseerd waarin raadsleden met jonge, creatieve makers hebben gesproken over hun behoeften en hun ideeën voor Utrecht.

1

CULTUURVISIE 2030

1.1 Kunst en cultuur in Utrecht

In deze cultuurvisie laten we als gemeente zien wat we belangrijk vinden en welke ambities we hebben voor de ontwikkeling van kunst en cultuur in Utrecht. Om die visie – het ‘waar gaan we naartoe’ – te bepalen, kijken we eerst naar het hier en nu: hoe ziet het culturele landschap er uit en welke waarde hebben kunst en cultuur voor onze stad?

De groeiende stad

Utrecht is ongekend populair. De vele kennisinstituten, opleidingen en bedrijven oefenen een grote aantrekkingskracht uit op jong en oud en dat levert een levendige, snelgroeiende stad op. De komende jaren maken we een enorme schaa sprong door en groeit de stad harder dan verwacht. In 2024 zal Utrecht naar het nu lijkt de grens van 400.000 inwoners passeren.

Op de ranglijst van meest aantrekkelijke steden van Nederland – de Atlas voor gemeenten 2019 – staat Utrecht op de tweede plek. Het culturele aanbod in Utrecht is daarbij een van de beslissende factoren voor de aantrekkingskracht van de stad – naast de beschikbaarheid van werk, de natuurlijke ligging, de Universiteit en de historische binnenstad blijkt uit de [Cultuurkaart Utrecht 2018](#). De toenemende verstedelijking biedt de stad volop kansen. Het brengt een boeiende diversiteit aan mensen, organisaties en ideeën in onze stad samen. Natuurlijk brengt de groeiende stad ook uitdagingen met zich mee, onder meer op het vlak van leefbaarheid, verdichting, mobiliteit, de energietransitie en toegang tot zorg, woning of werk.

Gezonde en inspirerende leefomgeving

De [Utrecht Monitor 2019](#) laat zien dat het met de meeste inwoners goed gaat, maar er zijn ook verschillen tussen groepen – onder meer op basis van opleiding en migratieachtergrond – en tussen inwoners van verschillende wijken. Utrechters met een hbo- of universitaire opleiding (zonder migratieachtergrond) beoordelen hun gezondheid beter dan volwassenen die alleen basisonderwijs hebben afgerond en/of een migratieachtergrond hebben. Op dezelfde manier verschilt ook de sportdeelname naar opleiding en migratieachtergrond. Bij cultuurdeelname zien we een stijging van Utrechters met een niet-westerse migratieachtergrond, waardoor de verschillen op dat gebied afnemen.

Om toekomstbestendig te zijn en de groei van de stad op verantwoorde wijze vorm te geven, zet Utrecht in op het creëren van een gezonde en inspirerende leefomgeving. Gezond stedelijk leven moet voor iedereen mogelijk zijn. Dit betekent dat we oog moeten hebben voor diverse (woon)milieus waarbinnen iedereen zich thuis kan voelen, iedereen mee kan doen en waar ontmoeting vanzelfsprekend is. Utrecht keurt de inzet van dieren bij culturele activiteiten nadrukkelijk af.

Waarde van kunst en cultuur voor gezond stedelijk leven

Om in deze tijd van groei het eigenzinnige karakter van Utrecht te bewaken en bewaren, is een veerkrachtige cultuursector van vitaal belang. Kunst en cultuur geven vorm aan de eigenheid van onze stad en zijn medebepalend voor onze identiteit en ons gevoel van welzijn. Cultuur verbindt bevolkingsgroepen, draagt bij aan talentontwikkeling en geeft een impuls aan stedelijke ontwikkeling en (sociale) innovaties, aldus het coalitieakkoord. Een bloeiende cultuursector vergroot de aantrekkingskracht van Utrecht niet alleen voor inwoners en bedrijven, maar ook voor bezoekers uit de regio, het land en het buitenland.

Beleving en beoefening van kunst kunnen bijdragen aan de mentale en fysieke gezondheid van mensen en daarmee aan de veerkracht van het individu en de samenleving als geheel. Kunst prikkelt de verbeelding, schuurt, verwondert en houdt de samenleving een spiegel voor. Dit kritische en verbindende vermogen van de kunst vertegenwoordigt een belangrijke waarde in deze tijd. Door te ontregelen, nieuwsgierig te maken of een dialoog op gang te brengen levert kunst een belangrijke bijdrage aan het vinden van oplossingen voor maatschappelijke

opgaven. In die zin vormen kunst en cultuur de research & development afdeling van de samenleving. Kunstenaars en creatieven buigen zich regelmatig over maatschappelijke problemen. Zij helpen ons nieuwe, onconventionele oplossingsrichtingen zien. Zij verbeelden de toekomst op verschillende manieren en leggen waardevolle verbindingen tussen mensen, sectoren en perspectieven.

De gemeente Utrecht is overtuigd van de waarde van kunst en cultuur voor onze stad. Zij kiest er in het [coalitieakkoord](#) dan ook voor het gemeentelijke Programma Cultuur te laten meegroeien met de stad.

Kunst en cultuur in Utrecht anno 2019

Utrecht heeft een breed cultureel aanbod. Onze stad kent vooruitstrevende festivals, toonaangevende podia en grensverleggende kunstinstellingen in allerlei disciplines en genres. De stad huisvest gerenommeerde én beginnende kunstenaars en makers, die tot ver buiten de stadsgrenzen de creatieve denkkraft van onze samenleving vergroten. Zij brengen verbeelding en verwondering teweeg en laten bijzondere (internationale) verbindingen ontstaan. Ook kenmerkt Utrecht zich door de ruimte die de stad biedt voor niches, het fijn vertakte cultuurnetwerk dat reikt tot in de wijken en haar uitzonderlijke dichtheid van cultuur-historisch erfgoed.

Om in deze tijd van groei het eigenzinnige karakter van Utrecht te bewaken en bewaren, is een veerkrachtige cultuursector van vitaal belang.

Een breed aanbod

- Met **TivoliVredenburg** is een iconische plek gerealiseerd die symbool staat voor ontschotting. Hier gaan genres en disciplines vloeiend in elkaar over. Naast muziek hebben allerlei kunst- en cultuurvormen er een plek, zoals digitale cultuur, debat, poëzie en beeldende kunst. TivoliVredenburg is een ware magneet voor bezoekers uit binnen- en buitenland, die zowel (vernieuwende) klassieke concerten als internationale pop-, jazz-, en wereldmuziekconcerten komen ervaren. Daarnaast is het Utrechtse muziekpodium de motor van een levendige Utrechtse muzikscene die zich afspeelt op opleidingen, kleinere podia en tijdens festivals op onverwachte plekken in de stad.
- Hét kunstmuseum van Utrecht is het **Centraal Museum**, met haar internationaal gerenommeerde collectie oude en moderne kunst en de wereldberoemde Rietveld-collectie. Samen met het Nijntje museum en het Rietveld Schröderhuis brengt dit oudste stedelijk museum van Nederland grote publieksaantallen op de been. En dan kent Utrecht nog vele andere aansprekende **musea voor jong en oud**, plus vernieuwende en maatschappelijk geëngageerde **beeldende kunstinstellingen**.
- Op het gebied van theater is **Stadsschouwburg Utrecht** aan het Lucasbolwerk toonaangevend, met een zeer divers aanbod: van Utrechtse gezelschappen tot grote internationale producties en jaarlijks een eigen familieproductie rond de Kerst. Het Beatrixtheater is een groot open-end-musicaltheater, terwijl het kleinschalige en vaak kwetsbare aanbod van nieuwe makers te zien in de **vlakke vloertheaters, op de vele festivals en op buitenlocaties**.

- De **wijkcultuurhuizen** spelen een belangrijke rol binnen de Utrechtse infrastructuur. Zij stimuleren cultuurparticipatie in de wijken, waar amateurkunst-educatie, kunstbeoefening, productie en presentatie organisch bij elkaar komen.
- In Leidsche Rijn Centrum krijgt het tweede stadshart van Utrecht steeds meer vorm. Hier wordt geëxperimenteerd met een **uitdagend cultuurprogramma** waarbij design, technologie en wetenschap wordt ingezet om de toekomst van de stad te verbeelden.
- Er zijn veelbelovende initiatieven binnen de **dans, urban arts** en **jongeren-cultuur** die zich in hoog tempo ontwikkelen.

Centraal Museum i.s.m. Utrecht Marketing – Muurschildering detail De Luitspeler © Robert Oosterbroek

- Naast grote **bioscopen** zijn er kleine filmhuizen en pop-up filmavonden op locatie.
- De aanwezigheid van de Universiteit Utrecht, de Hogeschool, de HKU, het ROC Creative College, de Herman Brood Academie, het Grafisch Lyceum, Nimeto en vele andere **creatieve opleidingen** zijn van onmisbare waarde voor de stad. Zij zorgen voor een constante aanwas van jonge talentvolle kunstenaars en creatieven.
- Utrecht huisvest in de verschillende **culturele broedplaatsen** architecten, ontwerpers, vormgevers, film- en gamemakers en andere audiovisuele makers en digitale cultuurproducenten.
- Utrecht staat bekend om zijn voorbeeldstellende benadering van **kunst in de openbare ruimte**.
- Utrecht mag zich als enige stad in Nederland **Unesco City of Literature** noemen.
- Onze stad heeft veel te bieden aan **jeugd en jongeren**. Met specifieke gezelschappen en festivals op het gebied van jeugddans, -theater, -opera en -muziek en innovatieve cultuureducatieprojecten op het gebied van zang en beeldende

kunst. Kanaleneiland en Overvecht hebben een eigen jongerencultuurhuis. In een aantal musea vormen kinderen de belangrijkste doelgroep.

- Van oudsher is er een toegankelijk en **fijnmazig amateurkunstcircuit** dat de basis vormt voor dit rijke culturele leven. Vocale muziek is in Utrecht sterk vertegenwoordigd. Studentenkoren, orkesten en gezelschappen zijn van een uitzonderlijk hoog niveau.

Al deze uitingsvormen van kunst en cultuur maken Utrecht onderscheidend, dynamisch, innovatief en toonaangevend. Met de vele mengvormen die de stad herbergt, vervagen grenzen en ontstaat een aantrekkelijk cultureel landschap dat steeds in beweging is.

Wanneer de Utrechtse kunst en cultuur zich kan blijven vernieuwen kan zij met de ontwikkelingen en uitdagingen van de stad meegroeien en zo waarde blijven toevoegen aan de stad en tot ver daarbuiten.

Op weg naar een inclusieve culturele metropool

De cultuurdeelname ligt in Utrecht hoger dan in andere steden, zo blijkt uit de [Cultuurkaart 2018](#). Dit heeft te maken met de bevolkingssamenstelling: er zijn relatief veel jonge en hoogopgeleide inwoners. Die grote cultuurdeelname biedt een stevige basis voor de doorontwikkeling van de infrastructuur en het culturele aanbod in de stad. Een basis die mooie kansen biedt om ook inwoners te bereiken die minder vaak deelnemen aan cultuur, zodat Utrecht belangrijke stappen kan zetten op weg naar een 'inclusieve culturele metropool'.

Tweetakt – Fort Ruigenhoek © Jelmer de Haas

Uitdagingen en keuzes

Met de groei van de stad groeit ook de veelzijdigheid van de sector en ontstaan er nieuwe initiatieven. Dat vraagt om gefundeerde keuzes. De uitkomsten van de sectoranalyses de rapporten van de [Adviescommissie Cultuurnota 2017-2020](#) en de [Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020](#) en de vele gesprekken met het veld geven richting aan de keuzes die we moeten maken om de (hoge) kwaliteit van ons culturele leven te borgen en de status van inclusieve culturele metropool waar te maken. Zo is er in de sector extra aandacht nodig voor culturele diversiteit. Ook de verbetering van de positie van kunstenaars en creatieve ondernemers en de ruimte voor experiment, presentatiemogelijkheden en huisvesting vragen aandacht. Daarnaast is duidelijk dat er kansen liggen in verbindingen: tussen de culturele sectoren onderling én tussen de culturele sector en andere maatschappelijke terreinen, zoals de zorg, het onderwijs, stedelijke ontwikkeling en economie. Tenslotte is een meer gedifferentieerde subsidiesystematiek nodig die beter aansluit bij de huidige praktijk van makers en culturele organisaties.

Met de groei van de stad groeit ook de veelzijdigheid van de sector en ontstaan er nieuwe initiatieven. Dat vraagt om gefundeerde keuzes.

Stad, regio en Rijk

Kunst en cultuur zijn in de stad verbonden met een veelheid aan thema's en sectoren. Denk aan onderwijs, erfgoed, stedelijke ontwikkeling of welzijn. Met de komst van de nieuwe Centrale Bibliotheek op de Neude, de samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen bij gebiedsontwikkeling en de samenwerking in de regio op het gebied van erfgoed – een speerpunt van de Provincie – zien we volop kansen die verbindingen verder te versterken.

Als stad Utrecht opereren we in een breed speelveld. We maken keuzes in de context van internationale ontwikkelingen, het rijksbeleid en de stedelijke regio. Het is dan ook vanzelfsprekend dat in Utrecht wordt aangesloten bij de vier doelstellingen van cultuurbeleid welke zijn ontleend aan de verkenning van de Raad voor Cultuur: Cultuur voor stad, land en regio¹. We geven daar een eigen Utrechtse invulling aan. Ook houden we rekening met de Uitgangspunten cultuurbeleid 2021-2024 van de minister. Het Rijk draagt op haar beurt – net als de Provincie en publieke fondsen – financieel bij aan culturele instellingen en festivals in onze stad. Die nationale waardering is voor ons van groot belang.

In de regio trekken lokale overheden en de Provincie Utrecht steeds vaker samen op door bestuurlijke afspraken te maken en onderling de ambities af te stemmen die in cultuurpacten worden vastgelegd. De uitnodiging van de minister van OCW om een Regioprofiel op te stellen, viel in Utrecht in vruchtbare bodem. Het profiel Eeuwig Jong van de Stedelijke Regio Utrecht gaan we de komende periode verder verdiepen door accenten aan te brengen en de samenwerking te stroomlijnen. Met als doel: een sterke, herkenbare regiocultuur – of culturele regio – met landelijke uitstraling en van (inter)nationaal belang, nu en in de toekomst.

Nederlands Film Festival – Drijf in © Felix Kalkman

¹ De vier doelstellingen van cultuurbeleid zijn 1. Creatieve en kunstzinnige talenten krijgen kansen en mogelijkheden om zich artistiek te ontplooiën. 2. Iedereen krijgt toegang tot cultuur, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, inkomen en woonplaats. 3. Een pluriform aanbod van cultuur is gegarandeerd, waarin het bestaande wordt gekoesterd en het nieuwe wordt omarmd. 4. Er is een veilige haven voor cultuur om te kunnen reflecteren op de samenleving – ook als dat in kritische zin gebeurt.

DOX & ROTOR – Rushing Faces © Sjoerd Derine

1.2 Vergezicht 2030

Precies voorspellen wat er komen gaat kunnen we niet. Wat we wel weten is dat kunst onze stad kleurt en daarmee van grote waarde is, nu en in de toekomst. Als gemeente bieden we kunstenaars en culturele instellingen de middelen en ruimte om zo goed mogelijk mee te groeien met Utrecht. We moedigen hen daarbij ook aan buiten de lijntjes te kleuren door lef te tonen en door nieuwe verbindingen en innovatieve vormen te zoeken. Op die manier komt ons vergezicht voor 2030 duidelijk in beeld.

Met de groei van de stad is de vraag naar en het aanbod van kunst en cultuur gegroeid. In 2030 is in Utrecht een rijk palet aan disciplines, genres en mengvormen daartussen vertegenwoordigd. Het culturele leven is uitdagend, kritisch, vernieuwend en verbindend. Er is een mooie balans bereikt tussen laagdrempelige en grensverleggend, tussen kleinschalig en toonaangevend, experimenteel en vertrouwd.

Utrecht is in 2030 een inclusieve en toegankelijke culturele metropool. De culturele sector doet met programma's, makers, personeel en publiek recht aan de diversiteit die onze stad kenmerkt. Samen maken, tonen en beleven staat centraal. Iedereen – ongeacht afkomst, leeftijd of inkomen – kan zich herkennen in het Utrechtse aanbod en voelt zich welkom in onze culturele instellingen.

Alle inwoners van Utrecht krijgen anno 2030 de kans zich artistiek te ontplooiën dankzij een stevige keten van cultuureducatie, via amateurkunst(educatie) naar talentontwikkeling en een professionele kunstpraktijk. Een passende culturele infrastructuur gespreid over de stad biedt de mogelijkheid om dichtbij huis te leren, te beoefenen en te presenteren.

De culturele metropool van 2030 biedt kunstenaars en culturele organisaties artistiek, fysiek en financieel de ruimte om zichzelf én de stad cultureel verder te ontwikkelen. Daarbij hoort ook de ruimte voor eerlijke beloning, ruimte om zich artistiek te ontwikkelen, om gebaande paden te verlaten, kruispunten op te zoeken en met eigen werk de toekomst te bevrugen. Onze artistieke signatuur levert een sterk internationaal aansprekend profiel op dat de aantrekkelijkheid voor bezoekers en het vestigingsklimaat van de stad vergroot.

*Utrecht is in 2030
een inclusieve en
toegankelijke culturele
metropool.*

De kleinschaligheid en intimiteit die de stad karakteriseert, is behouden gebleven zonder dat we als stad behoudend geworden zijn. We zetten bewust stappen buiten de comfortzone, gaan schuring en ontregeling niet uit de weg en kijken wat er internationaal gebeurt. We omarmen alle kansen om ons op cultureel gebied te blijven onderscheiden en ons te meten met steden van vergelijkbare omvang in de wereld.

Anno 2030 levert de Utrechtse kunst- en cultuursector een waardevolle bijdrage aan: de aantrekkelijkheid van de stad, gezonde verstedelijking, de creatieve ontwikkeling van bewoners, de inclusie van zoveel mogelijk inwonersgroepen en verbindingen in de samenleving.

1.3 De vier pijlers voor het cultuurbeleid

Nu we hebben uiteengezet waar we vandaag staan en wat ons vergezicht is, komen we bij de formulering van de daadwerkelijke cultuurvisie voor 2030. Welke ambities willen we samen met de sector bereiken? Op welk fundament bouwen we verder aan die dynamische en inclusieve cultuurmetropool die we voor ogen hebben?

Voor de periode tot 2030 hebben we samen met betrokkenen uit het veld vier pijlers vastgesteld. De pijlers helpen ons als gemeente bij het uitzetten en bewaken van een duidelijke koers en bieden een leidraad voor de (ontwikkeling van de) Utrechtse culturele sector. De vier pijlers zijn:

1. Een pluriform aanbod
2. Een inclusieve cultuursector
3. Stimuleren van creatief vermogen
4. Ontwikkelruimte

De Dansers – Uitfeest © Anna van Kooij

1.3.1 Een pluriform aanbod

In 2030 bestaat de Utrechtse cultuur uit een rijk palet aan disciplines, genres en mengvormen daartussen. Het culturele leven is uitdagend, kritisch, vernieuwend en verbindend.

Dries Verhoeven – Sic transit gloria mundi © Willem Popelier

Verscheidenheid en kwaliteit

De variatie en veelzijdigheid van het Utrechtse kunst- en cultuuraanbod willen wij als gemeente versterken en voor de lange termijn waarborgen. Daartoe behouden we het bijzondere dat in Utrecht al wordt gemaakt en gepresenteerd en stimuleren we de ontwikkeling en verdieping van wat er is. We maken daarnaast **ruimte voor grootstedelijke en eigentijdse stijlen, kunstvormen en cultuuruitingen**. Een grote stad als Utrecht verdient een zo rijk mogelijk cultureel landschap, met een aantrekkelijk aanbod voor iedereen en ruimte voor nieuwe en andere perspectieven.

We zetten daarbij hoog in op **kwaliteit**. Dat is een dynamisch begrip: wat 'goed' is hangt af van de context en het perspectief. Kunst kennen we waarde toe om haar schoonheid, complexiteit of verfijning. Maar ook bepalend voor de kwaliteit zijn de mate van betekenis voor specifieke groepen, de maatschappelijke rol in het bevragen van ontwikkelingen, het duiden van de tijdsgeest, het experiment en het bieden van tegenkracht.

De ambitie

De pluriformiteit van het culturele leven versterken en borgen door bestaande kwaliteit te koesteren en nieuwe kunstvormen ruimte te geven.

Uitdagend en kritisch

Binnen het brede en veelvormige aanbod in onze stad koesteren we het werk van toonaangevende culturele organisaties en kunstenaars, en steunen we hen die voorop durven lopen. Juist in een stad als Utrecht waar een groot publiek is voor cultuur, willen we ruimte geven aan kunst die de verhoudingen met het publiek op scherp zet, het publiek uitdaagt en agenderend durft te zijn. [De Code Radicaliteit](#) doet hierin een goede voorzet. De code roept op tot het maken van kunst waar (nog) niemand om heeft gevraagd. Waar veel kunstwerken en tradities uit de cultuurgeschiedenis bijdragen aan de identiteit van een samenleving, heeft kunst ook de functie om gevestigde waarden en opvattingen te bevragen en bekritiseren. Utrecht wil dat uitdagende en kritische geluid aanmoedigen. Dat betekent dat we ook investeren in artistiek risicovolle projecten en in een veilige omgeving waar makers kunnen excelleren én falen. Dat we ruimte bieden aan projecten en producties die de grenzen opzoeken en deze willen verleggen. Dat we makers aanmoedigen die het lef hebben de gebaande paden te verlaten, nieuwe vergezichten en grootse toekomstdromen te schetsen en het publiek daarin uit te dagen en mee te nemen. Vertrouwen in de intrinsieke waarde van kunst is daarvoor essentieel.

De ambitie

**Ruimte geven aan grensverleggende kunstenaars en kunstuitingen.
De culturele sector in staat stellen te agenderen, risico's te nemen en
het publiek uit te dagen.**

Vernieuwing vanuit kruispunten

De stad Utrecht verandert en ontwikkelt zich in hoog tempo. Ook de voorkeuren van het (potentiële) publiek zijn voortdurend in beweging. Die dynamiek heeft zowel effect op de context waarbinnen kunst en cultuur tot stand komt als op de vraag naar (gesubsidieerd) aanbod. Technologische en maatschappelijke ontwikkelingen vragen bovendien om nieuwe manieren van programmeren, organiseren en publieksbenadering. Om in te spelen op al deze veranderingen is een **dynamische, innovatieve sector** nodig; één die zich verhoudt tot de toekomst en in staat is te experimenteren. Er zijn al talloze voorbeelden van samenwerkingen die meer opleveren dan de som der delen, en van spannende kruisbestuivingen die leiden tot prikkelende activiteiten. Jongere generaties en cultureel diverse makers geven de stad met hun werk een hedendaags gezicht. Zij bieden **nieuwe denk- en zienswijzen** die de veranderende stad een essentiële spiegel voorhouden.

Een stad die groeit heeft **sterke verbindingen** nodig. Kunst en cultuur raken steeds vaker andere maatschappelijke sectoren als de zorg, duurzaamheid, gebiedsontwikkeling of het onderwijs. Diverse kunstdisciplines zijn onderling nauw verweven, soms zelfs niet meer van elkaar te onderscheiden. Populaire cultuur en de canonieke kunsten, amateurs en professionals, de makers en het publiek, oude en jonge generaties en autonome en toegepaste kunsten raken steeds meer vermengd. Publieksgroepen laten zich niet meer definiëren op basis van eendimensionale kenmerken als leeftijd of achtergrond en bewegen zich

Gaudeamus – The night of the unexpected © Herre Vermeer

tussen de verschillende kunstvormen. Juist wat op deze kruispunten ontstaat, vanuit voor de hand liggende of juist onverwachte verbindingen, kan tot meerwaarde leiden. Wij geven ruimte aan culturele instellingen in de stad om deze **kruispunten** te onderzoeken en de waarde die daar nog verborgen ligt bloot te leggen.

De ambitie

Kunst en cultuur zijn optimaal in staat om mede vorm te geven aan de veranderende toekomstige stad. Naast de bestaande genres komen nieuwe, innovatieve en interdisciplinaire stijlen, programma's en makers aan bod. De bestaande schotten tussen disciplines, publiek, generaties en domeinen verdwijnen, zodat op de kruispunten meerwaarde kan ontstaan.

1.3.2 Een inclusieve cultuursector

Utrecht is anno 2030 een inclusieve en toegankelijke culturele metropool. De culturele sector draagt met programma's, makers, personeel en publiek bij aan de diversiteit die onze stad kenmerkt. Samen maken, tonen en beleven staat centraal.

Cultuur van, voor en door iedereen

Utrecht kent een grote diversiteit aan inwoners. Als gemeente maken wij ons sterk voor een inclusieve samenleving en een volwaardige participatie voor al die verschillende mensen. Ongeacht etnische afkomst, religie, beperking, sekse, seksuele voorkeur, sociaaleconomische situatie, leeftijd of opleiding. Met zo'n grote diversiteit is het, in een stad die bovendien groeit, de uitdaging niet uit elkaar te groeien². Kunst en cultuur kunnen daarbij een rol spelen, juist door verbindingen aan te gaan. Dat maakt **inclusiviteit** voor deze sector extra belangrijk. Kunst en cultuur zijn bij uitstek in staat alle inwoners van de stad aan te spreken, met verschillende verhalen en cultuurvormen. De sector kan deuren openen voor iedereen. Door op nieuwe manieren na te denken over programmering en publiek, door drempels te verlagen en toegankelijkheid te vergroten. Iedereen moet de mogelijkheid hebben zijn weg te vinden zowel binnen het aanbod als in de actieve deelname aan cultuur. In een inclusieve culturele sector voelt iedereen zich welkom, gewaardeerd, gerespecteerd en gehoord.

Cultuuromslag

Zowel de Adviescommissie als de Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020 constateren dat Utrecht om een inclusieve cultuurstad te worden nú **concrete stappen** moet zetten en resultaten moet boeken³.

In een inclusieve culturele sector voelt iedereen zich welkom, gewaardeerd, gerespecteerd en gehoord.

Dat vraagt een gezamenlijke inspanning van gemeente en de culturele sector. Het vraagt om divers samengestelde adviescommissies, een dynamische en actuele visie op (artistieke) kwaliteit en een vernieuwd subsidiestelsel met toegankelijke regelingen. Het vraagt ook om veranderingen in productie en programmering en in de samenstelling van personeel, besturen en raden van toezicht van culturele organisaties.

De (herziene) **Code Culturele Diversiteit**⁴ is een belangrijk instrument om inclusie in culturele organisaties te bereiken. Maar belangrijker nog is het maken van een **cultuuromslag**, zodat de sector beter in staat is onbewuste vooroordelen over en weer te onderkennen en ongelijkheid en bestaande structuren te doorbreken.

² Uit het [rapport van de Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020](#), p.12

³ Uit het [rapport van de Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020](#), p.5 'Wij menen dat het delibereren over de noodzaak van diversiteit een gepasseerd station is (...). In de komende periode gaat het niet alleen om doelen, maar ook het bereiken van resultaten zodat wij verder kunnen bewegen naar een inclusievere culturele sector.'

⁴ Een van de actiepunten van het [Actieplan Cultuur & Creatief Inclusief](#) is het vernieuwen van de Code Culturele Diversiteit. De nieuwe code wordt in het najaar van 2019 verwacht.

ZIMIHC – Euro Choir © Anna van Kooij

De ambitie

De diversiteit van de stad wordt gerepresenteerd in het culturele aanbod van Utrecht. Utrecht heeft een inclusief cultureel klimaat waar alle Utrechters zich in kunnen herkennen en zich uitgenodigd voelen deel te nemen aan het culturele leven in al haar facetten.

Inclusiviteit = verrijking

Het realiseren van een cultuursector van, voor en door iedereen past bij de eigenzinnigheid en vernieuwingsdrang van Utrecht. Het biedt kansen om nieuwe terreinen te verkennen. Door **andere perspectieven** toe te voegen aan het Utrechtse cultuurlandschap wordt artistieke verrijking van binnenuit gestimuleerd. Een inclusieve cultuurpraktijk, van talentontwikkeling en productie tot de presentatie en consumptie, geeft een impuls aan de kwaliteit en meerstemmigheid van culturele uitingen. Zo blijven kunst en cultuur ook op langere termijn waardevol voor een **breed en divers publiek** van binnen en buiten de stad.

De ambitie

Inclusie stimuleert artistieke verrijking van binnenuit. De kwaliteit, impact en relevantie van de sector voor de lange termijn worden – niet ondanks maar dankzij de verschillen – verder vergroot.

Centraal Museum – Brillen voor kleurenblinden © Robert Oosterbroek

Inclusiviteit = verbinding

Samen maken, tonen en beleven, brengt verbindingen tot stand. Je ziet het bij collectieve en voor iedereen **toegankelijke activiteiten**. **Kunst in de openbare ruimte** maakt kunst in wijken en op pleinen voor iedereen zichtbaar. Vanuit de **vermenging van immaterieel erfgoed en de kunsten** ontstaat begrip voor de ander en (h)erkenning van ieders identiteit. Met de verhalen die we vertellen bouwen we aan het geheugen en de toekomst van de samenleving en wordt zichtbaar wat ons verbindt. Ook de **cultuurhuizen** spelen daarbij een belangrijke rol want zij weten dwars door alle lagen van de bevolking heen de inwoners van de wijken te bereiken. Zij moeten hun functie – een goed gespreid aanbod in de stad tot stand brengen – op de lange termijn kunnen behouden en versterken. De samenwerkingen tussen deze cultuurhuizen in de wijk en de culturele instellingen in het centrum wordt steeds belangrijker om ook inwoners die niet naar de historische binnenstad (kunnen) komen te laten meeprofiteren van het rijke culturele aanbod in Utrecht.

Er zijn in het culturele veld belangwekkende **internationale samenwerkingen** die grensverleggend zijn en waarin sectoroverstijgend wordt gewerkt, uitgewisseld en van elkaar geleerd. In deze tijd van globalisering is de waarde van dergelijke internationale verbanden niet te onderschatten.

Ook **festivals** spelen door nieuwe manieren van presenteren een belangrijke rol in het tot stand brengen van verbindingen tussen de kunstvormen, tussen publieksgroepen en in internationale zin. Ze werken drempelverlagend en hebben inclusie, innovatie en ontschotting in hun DNA. Versterking van ons rijke festival-landschap zien we als motor voor het creëren van verbinding en ontmoeting.

De ambitie

In de inclusieve culturele metropool ontstaat verbinding doordat gespreid door de hele stad alle disciplines, kunstvormen en soorten publiek gemixt worden.

1.3.3 Stimuleren van creatief vermogen

Iedereen krijgt anno 2030 de kans zich artistiek te ontplooien dankzij een stevige keten van cultuureducatie, via amateur-kunst(educatie) naar talentontwikkeling en professionele kunstpraktijk in Utrecht.

Kennismaken met kunst en het ontwikkelen van creatief vermogen

De samenleving van de toekomst vraagt om andere competenties en vaardigheden. Het ontwikkelen van **creatieve en kunstzinnige vermogens** bij kinderen, jongeren en volwassenen wordt steeds belangrijker. Cultuureducatie op school brengt kinderen en jongeren met uiteenlopende achtergronden in aanraking met kunst en cultuur en levert zo een essentiële bijdrage aan het vroegtijdig ontwikkelen van de zogenaamde 21e-eeuwse vaardigheden. Passieve en actieve kunstbeleving leert ons kritisch te denken, eigen ideeën te ontwikkelen, onafhankelijk en creatief te zijn en samen te werken. Het helpt ons de complexiteit van de wereld beter te begrijpen. Utrecht vindt de ontwikkeling van creatief vermogen dan ook een belangrijk speerpunt.

Binnen het primair onderwijs is er steeds meer aandacht voor cultuureducatie. Via de regeling [Goed onderwijs voor ieder kind](#) en het Utrechtse programma [Creatief Vermogen Utrecht](#)⁵ wordt dat verder verankerd. In het voortgezet- en beroepsonderwijs – met name binnen het (v)mbo – liggen nog kansen om de aandacht voor creatieve vaardigheden uit te breiden.

Muziekroute © Willemijn van Harskamp

Publiekswerking

Cultuureducatie is niet beperkt tot educatie aan kinderen of aanbod op scholen. Voor de toekomst van de cultuur in Utrecht is het van groot belang dat cultuureducatie breder wordt opgevat. Meer dan losse lesprogramma's of educatieve projecten zien we het als integrale opdracht voor culturele instellingen om hun publiek niet alleen als passieve consument maar als actieve betekenisgever te zien. Cultuureducatie in brede zin kan veel verschillende vormen aannemen en op uiteenlopende groepen gericht zijn: op kinderen, jongeren, bestaand of toekomstig publiek, jonge artistieke talenten of juist zakelijke professionals.

⁵ Dit is het lokale Utrechtse programma van het Programma Cultuureducatie met Kwaliteit dat door het Fonds Cultuurparticipatie wordt uitgevoerd.

Veel culturele instellingen bieden al een breed scala cultuur-educatieve activiteiten aan hun (potentiële) publiek aan. Steeds meer denkt men vanuit het begrip **publiekswerking**. Hierin staat het zoeken en verstevigen van de verbinding tussen kunst en publiek centraal, met als doel meer context te bieden bij dat wat we zien, horen of voelen. Denk aan een maandelijkse randprogrammering, een debat, workshops, rondleidingen of open repetities. Instellingen die in verbinding staan met hun publiek en hen betrekken bij wat ze maken of tonen, investeren actief mee in een toekomstig én toekomstbestendig publiek.

De ambitie

Alle basisscholen in Utrecht hebben een visie op cultuureducatie en bieden in doorlopende leerlijnen cultuuronderwijs aan. Binnen het (v)mbo breidt het aantal scholen dat cultuuronderwijs aanbiedt zich uit. De relatie tussen culturele instellingen en het (potentiele) publiek wordt via publiekswerking verstevigd.

Amateurkunstbeoefening en -educatie

Utrecht heeft van oudsher een toegankelijk, dynamisch en fijnmazig amateurkunstcircuit. Meer dan 125.000 Utrechters besteden volgens de Amateurkunst Monitor van het LKCA ten minste drie uur per week aan amateurkunstbeoefening. De stad kent popbandjes, orkesten, koren, schrijvers, beeldende kunstenaars, toneelspelers, singer-songwriters, rappers, dansers en verenigingen in allerlei soorten, maten en kwaliteiten. De Utrechtse studenten(symfonie)orkesten en -koren zijn van een kwalitatief uitzonderlijk hoog niveau. Het amateurkunstcircuit vormt een belangrijk deel van de humuslaag van de stedelijke kunst en cultuursector, met een **meerwaarde voor het culturele leven**

Fort van de Verbeelding – Grijze Koppen Orkest © RABObank Utrecht

in de stad. Het is de verwachting dat de komende jaren de actieve participatie en de vraag naar amateurkunsteducatie verder zal toenemen. Een sterk groeiende doelgroep vormt daarbij de **ouderen**, die na een werkzaam leven behoefte en gelegenheid hebben hun talenten tot ontwikkeling te brengen. Via specifieke programma's kunnen ook de ouderen bereikt worden die zich vanwege beperkingen belemmerd voelen om deel te nemen aan cultuur.

Utrecht wil amateurkunst in de breedte en de top blijven faciliteren en stimuleren. Daarvoor is onder andere nodig dat we een blijvend en duurzaam **nieuw beleid** ontwikkelen voor amateurkunst(educatie) en de **infrastructuur en spreiding** van plekken in de stad waar gerepeteerd en gepresenteerd kan worden verbeterd. Om het collectieve aanbod aan amateurkunsteducatie beter te ontsluiten voor potentiële deelnemers is samenwerking en gezamenlijke inzet noodzakelijk. Ook is uitbouw van de **verbindingen tussen het amateurkunstcircuit en professionele instellingen** van belang voor de verdere ontwikkeling van de amateurkunst in Utrecht.

Metaal Kathedraal – Kindervoorstelling © Metaal Kathedraal

Een belangrijke rol binnen de amateurkunstbeoefening en educatie is daarmee weggelegd voor de wijkcultuurhuizen. Zij vormen de brede basis in het culturele ecosysteem. Ze experimenteren in het verbinden van verschillende terreinen zoals sport, welzijn, onderwijs en zorg zonder daarbij de waarde van kunst en cultuur te verliezen. Op organische wijze ontstaan en vanuit de eigen dynamiek en vraag van de wijk, wordt in de buurt van de bewoners kunst en cultuur aan-

geboden. Ze zijn de schakel tussen de cultuur in de binnenstad en in de wijken, tussen de amateur en de professional, tussen oud en nieuw publiek en tussen

Het amateurkunstcircuit vormt een belangrijk deel van de humuslaag van de stedelijke kunst en cultuursector, met een meerwaarde voor het culturele leven in de stad.

jonge en oude kunstbeoefenaars. De Wijkcultuurhuizen verschillen – net als de wijken zelf – in identiteit, omvang en bereik maar staan allemaal voor flexibiliteit, verbinding, participatie, ontmoeting en talentontwikkeling. De werking van de wijkcultuurhuizen willen we verder versterken.

De ambitie

Iedere Utrechter kan dicht bij huis zijn creatieve vermogen ontwikkelen door amateurkunsteducatie, -beoefening of -presentatie. Er zijn volop verbindingen met het professionele veld waardoor het niveau van de amateurkunst stijgt.

De Nijverheid – Uitfeest 2018 © De Nijverheid

Talent op weg naar creatieve opleiding of de praktijk

Na de eerste kennismaking met kunst en amateurkunstbeoefening in de vrije tijd hebben sommige talentvolle amateurs de behoefte én het talent om door te groeien. Dat kan in verschillende talentontwikkelingstrajecten of via doorstroming naar het kunstvakonderwijs, een andere creatieve opleiding of met een directe stap naar de professionele praktijk. **Goede begeleiding en coaching** is hierbij essentieel, bij voorkeur door instellingen met relevante expertise op het gebied van talentontwikkeling. Zo werken de jongerencultuurhuizen nauw samen met het Creative College, de HKU en andere instellingen die dit talent verder op weg kunnen helpen. De komende jaren willen we graag de **keten** van de eerste ontmoeting met kunst en cultuur tot aan de start van een professionele loopbaan in de culturele sector **verstevigen**. Dat geldt voor de aanstormend kunstenaars en makers, maar ook voor organisatorisch, technisch en zakelijk talent.

De ambitie

Utrechtse talenten kunnen beter (begeleid) doorgroeien naar een professionele kunstpraktijk, al dan niet via creatieve opleidingen op zowel mbo- als hbo of universitair niveau.

1.3.4 Ontwikkelruimte

De culturele metropool van 2030 biedt kunstenaars en culturele organisaties artistiek, fysiek en financieel de ruimte om zichzelf én de stad verder te ontwikkelen.

Artistieke en financiële ruimte

We vinden het van belang om professionele makers en kunstenaars te ondersteunen in hun **artistieke ontwikkeling** op weg naar excellentie. Beginnende makers hebben ruimte nodig om vlieguren te maken en ervaring op te doen. Maar ook de meer gevorderde kunstenaars hebben baat bij **onderzoek, uitwisseling en inspiratie**. We geloven dat artistiek onderzoek en de daaruit voortkomende ontwikkeling bijdraagt aan het onderscheidende karakter van onze kunstenaars en het (internationale) culturele profiel van onze stad. Om dit artistiek onderzoek veilig en onder deskundige begeleiding te kunnen doen, zijn werkplaatsen nodig waar je kunt proberen, falen en nog eens proberen. Waar je nieuwe ideeën kunt testen en toetsen. En uiteindelijk zijn er presentatieplekken, podia en festivals nodig die de resultaten van dit onderzoek willen en durven presenteren en zo helpen publiek op te bouwen.

We geloven dat artistiek onderzoek en de daaruit voortkomende ontwikkeling, bijdraagt aan het onderscheidende karakter van onze kunstenaars en het (internationale) culturele profiel van onze stad.

De ruimte voor artistiek onderzoek, ontwikkeling of verdieping in Utrecht is beperkt. We zien dat makers in sommige gevallen uitwijken naar andere steden waar meer mogelijkheden zijn. Daarmee verliezen we waardevol cultureel kapitaal. Om artistieke experimenteerruimte mogelijk te maken en om de professionalisering van en doorstroming binnen het culturele veld te stimuleren, is **financiële ruimte** nodig. Door te differentiëren in de subsidieregelingen voor cultuur willen we beter aansluiten op de praktijk en dynamiek van culturele organisaties en makers in verschillende fasen van hun ontwikkeling.

Eerlijke beloning

De Sociaal-Economische Raad en de Raad voor Cultuur hebben geconcludeerd dat de sector kunst, cultuur en creatieve industrie in Nederland weliswaar hoogwaardig en internationaal toonaangevend is, maar dat er ook sprake is van uitholling en van een zorgelijke arbeidsmarkt. De wens de positie van kunstenaars en creatieven te verbeteren en een gezonde arbeidsmarkt te creëren, wordt inmiddels breed gedragen. De sector heeft zelf verantwoordelijkheid genomen door een Arbeidsmarktagenda Culturele en Creatieve Sector op te stellen.

De [Fair Practice Code](#) is daar onderdeel van. De code biedt handvaten voor alle culturele professionals om de dialoog te voeren, zichtbaar te maken wat er beter kan en daadwerkelijk verbeteringen door te voeren. We willen toewerken naar en toezien op de hantering van de code en een eerlijke beloning voor kunstenaars en creatieven. Ook voor anderen die zich inzetten voor de culturele sector, zoals de vele stagiaires en vrijwilligers, biedt de code handvaten. Beloning gaat dan niet enkel over geld maar ook over het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden.

De ambitie

Duurzaam investeren in plekken voor artistiek onderzoek en verdieping. Meer differentiatie in subsidiemogelijkheden zodat we jonge, talentvolle en innovatieve makers duurzaam verbinden aan onze stad. Een eerlijke beloning voor iedereen in de sector.

Fysieke ruimte

Door de groei van de stad worden ruimtes schaarser en duurder. Het is urgent om te investeren in een infrastructuur die meebeweegt met de flexibele behoeften van kunstenaars en die rekening houdt met groeiende publieksaantallen. Het **behoud van fysieke ruimte** voor culturele voorzieningen en het behoud van creatieve broedplaatsen, werkplaatsen en huisvesting voor kunstenaars, vraagt om slim gebruik van ruimte. Dat kan door bestaande ruimtes met andere maatschappelijke partijen – zoals scholen of sportverenigingen – te delen in zogenaamde multifunctionele accommodaties (mfa's). Dat kan ook door specifieke culturele hubs te creëren met clusters van culturele voorzieningen die elkaar versterken, en waarin gesubsidieerde organisaties de lasten met commerciële partijen kunnen delen. In beide gevallen staat slim ruimtegebruik voorop.

De gemeente Utrecht investeert in ruimte voor kunstenaars (zie bijlage 4) om te werken en te presenteren. Zij hebben de afgelopen periode in verschillende broedplaatsen, ateliers en culturele hotspots al veel meters bijgekregen maar de aandacht voor fysieke ruimte blijft van onverminderd belang. Binnen stedelijke ontwikkelingen moet fysieke ruimte voor cultuur een vanzelfsprekend onderdeel uit gaan maken van het ontwikkelproces. De focus ligt het komende decennium op de gebieden waar de grootste ontwikkelingen plaatsvinden: de Merwedekanaalzone, het Beurskwartier en Leidsche Rijn. Het Werkspoorkwartier wordt verstevigd in haar identiteit en groei als culturele hotspot. Voor de wijken Overvecht en Kanaleneiland blijven we aandacht houden vanwege het beperkte cultuuraanbod in deze wijken.

De ambitie

Blijvend investeren in ruimte voor kunstenaars om te werken en presenteren. Bij gebiedsontwikkeling ruimte voor kunst en cultuur reserveren en bewaken.

Internationale ruimte

‘De ontwikkeling tot culturele metropool vraagt van Utrecht de luiken naar de wereld te openen’ lezen we in [De Kunst van het Groeien](#), opgesteld namens een groot aantal culturele instellingen uit de stad. Het openzetten van deze luiken doet de sector de afgelopen jaren steeds meer en dat leidt tot interessante samenwerkingen, ervaringen en resultaten. We zien een sector die zich internationaal oriënteert en kunst uit het buitenland presenteert in de musea, op de podia en in de vele festivals. **Internationale samenwerkingsverbanden** – binnen en buiten de sector – en internationale coproducties worden opgezet.

Le Guess Who? – Moon Duo © Juri Hiensch

Dit vinden we essentieel om te blijven ondersteunen. We zien echter ook dat de Utrechtse top, de vele excellente kunstenaars die onze stad rijk is, nog beperkt is in de mogelijkheden hun werk internationaal op de kaart te zetten. Wil Utrecht op het wereldtoneel een rol van betekenis kunnen spelen, dan moet de stad haar internationale profiel versterken.

De ambitie

Een Utrecht dat een uitdagende positie inneemt in het internationale speelveld en daarmee internationale aandacht trekt. Als gemeente ondersteunen we musea, podia en festivals die internationaal werk programmeren, en samenwerkingsverbanden en kunstenaars die zich internationaal presenteren. We hebben een stevig internationaal cultureel profiel.

CULTUURNOTA 2021-2024

2

2.1 Inleiding en afbakening

In het eerste deel van dit document, de Cultuurvisie 2030, staan onze ambities benoemd. Die ambities zijn mede gebaseerd op: het Coalitieakkoord Utrecht Ruimte voor iedereen, het hoofdstuk *The State of the Art* uit het rapport van de Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020 en de uitkomsten van de meedenksessie Cultuur. In dit tweede deel worden de in de cultuurvisie genoemde pijlers uitgewerkt tot vier uitgangspunten: het beleidskader voor de Cultuurnotaperiode 2021-2024. Niet alles is per direct en tegelijk te realiseren. Dat betekent dat we accenten leggen en keuzes maken.

Schweigman& – WIEK © Jochem Jurgens

Festival Oude Muziek – Le concert spirituel © Marieke Wijntjes

Reikwijdte cultuurnota

De uitgangspunten voor 2021-2024 betreffen het **meerjarig gesubsidieerde deel** van de cultuursector. Niet om af te doen aan wat er buiten de meerjarig gesubsidieerde structuur gebeurt, of de suggestie te wekken dat de culturele sector zich beperkt tot het meerjarig gesubsidieerde deel. Integendeel. Er is veel meer dan dat; er zijn talrijke culturele initiatieven, creatieven en instellingen die allemaal op eigen wijze bijdragen aan het Utrechtse culturele landschap.

Het cultuurbeleid van de gemeente beperkt zich niet tot de meerjarige subsidies in het kader van de cultuurnota. We maken gebruik van een **breed instrumentarium** om bij te dragen aan de vier pijlers uit de cultuurvisie. Onder meer via basissubsidies voor amateurkunst, de projectsubsidieregeling (die tegenwoordig ook de laagdrempelige mogelijkheid biedt voor aanvragers om hun plan te pitchen), de 1,5% regeling, het Fonds Stadverfraaiing¹ en het [werkplan Creatieve huisvesting](#).

Utrecht staat met het wegvallen van het UCK voor de uitdaging een nieuwe en verbeterde infrastructuur te bouwen voor **amateurkunsteducatie** en te komen tot een gespreid aanbod in de stad. Een aanbod dat goed is afgestemd op de

¹ Beeldende kunst in de openbare ruimte behoort tot de meest laagdrempelige en toegankelijke cultuuruitingen van de stad. Via de 1,5% regeling gaat bij nieuwe panden of verbouwingen waar de gemeente voor meer dan vijftig procent in investeert, anderhalf procent van de bouwsom naar een aan het gebouw gerelateerde kunstopdracht. Via het Fonds Stadsverfraaiing (0,3 miljoen per jaar) brengen we via gemeentelijke opdrachten een kwalitatief hoogstaande collectie kunstwerken op straat in alle wijken van Utrecht tot stand. De Adviescommissie Beeldende Kunst en Vormgeving adviseert de gemeente over het beleid en de inhoud. Kunstwerken komen tot stand in samenspraak met bewoners en andere betrokkenen. Sinds enkele jaren worden kunstopdrachten vaker, intensiever en langduriger verbonden aan maatschappelijke thema's zoals sociale cohesie, diversiteit, veiligheid en gezonde verstedelijking.

behoefte en aansluit op het bestaande aanbod bij amateurverenigingen en in het commerciële circuit. Op het moment van schrijven van deze nota is net een proefperiode van tweeëneenhalf jaar ingegaan om nieuw beleid voor amateurkunsteducatie te ontwikkelen. De uitvoering hiervan valt in de overgangsperiode tot 2025 buiten dit cultuurplan en kent een eigen [Beleidsregel subsidie amateurkunsteducatie](#) en een eigen regeling beschreven in de Nota van uitgangspunten [Op weg naar nieuw beleid amateurkunsteducatie voor de periode 2019-2021](#).

Op het gebied van binnenschoolse cultuureducatie zetten we het programma [Creatief vermogen Utrecht](#) voort – dat we uitvoeren in matching met het landelijke programma [cultuureducatie met kwaliteit](#) – en streven we naar uitbreiding van het aantal basisscholen dat daaraan deelneemt². Daarnaast is het ons doel het programma uit te breiden naar het (v)mbo. Ook dit beleid voeren we buiten de cultuurnota uit.

We voeren ons cultuurbeleid uit als stad, maar vanuit de recente ontwikkelingen ook steeds meer in nauwe **samenwerking met de regio**. Ook op dat gebied is sprake van een overgangsperiode. De ontwikkeling van de stedelijke regio is niet op voorhand te overzien, de afstemming tussen overheden is nog niet geoptimaliseerd en de administratieve lasten voor instellingen lopen nog niet direct terug. Maar we zien al wel kansen.

Met de Provincie Utrecht zien we mogelijkheden voor een gezamenlijk regionaal **programmafonds of stimuleringsregeling** waarmee we een impuls kunnen geven aan duurzame en veelbelovende samenwerking in de regio. En waarmee we regionale en (stads)grensoverschrijdende initiatieven kunnen ondersteunen. Met als uitgangspunt dat de culturele sector, het onderwijs, onderzoeksinstellingen en overheden samen concrete resultaten kunnen boeken op de in het cultureel profiel [Eeuwig Jong](#) benoemde thema's, zoals cultuureducatie en inclusie.

De minister heeft ook aangegeven met de regio's te willen overleggen over de belangrijkste ontwikkelingen binnen het cultuurstelsel, waaronder de voorziene uitbreiding van de landelijke, culturele basisinfrastructuur (BIS). De zes cultuurfondsen werken de volgende periode dan ook in nauwe samenwerking met de regio's aan vernieuwing en verbreding. Met name op het gebied van grensverleggende kunst, talentontwikkeling en participatie zien we mogelijkheden voor Utrecht. In de periode 2021-2024 zal de doorontwikkeling van beleid in het kader van de stedelijke regio buiten het budgettair kader van de cultuurnota vallen.

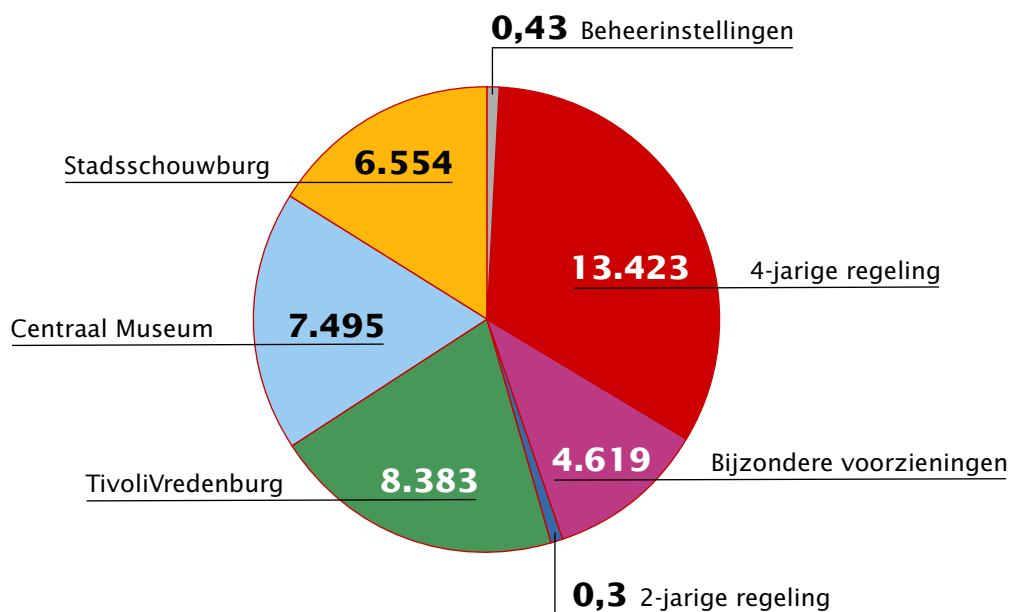
² Uit een evaluatieonderzoek uit 2016 blijkt dat 94% van alle scholen in het primair onderwijs en 80% van de scholen in het voortgezet onderwijs wordt bereikt met deze regeling. In 2019 maken bijna 140 schoollocaties binnen het primair, voortgezet en speciaal onderwijs gebruik van de regeling. Bron, Utrecht monitor 2019

2.2 Budgettair Kader

Bij de Voorjaarsnota 2019 is besloten om structureel 0,883 miljoen euro toe te voegen aan het programma Cultuur waarmee het budget in de pas loopt met de groei van de stad. Een deel van deze middelen (0,1 miljoen euro) komt ten goede aan afzonderlijke regelingen, namelijk de projectsubsidieregeling en het Fonds Stadsverfraaiing. De overige 0,783 miljoen wordt verdeeld over de vierjarige en (nieuwe) tweejarige subsidie-regeling, beiden onderdeel van het cultuurnotabudget. 0,483 miljoen euro is bestemd voor de bestaande vierjarige subsidie-regeling en 0,3 miljoen euro is bestemd voor de nieuwe tweejarige subsidie-regeling, waarmee instroom en dynamiek in de sector wordt bevorderd.

In totaal is daarmee jaarlijks een budget van 41,21 miljoen beschikbaar voor de cultuurnotaperiode 2021-2024 (prijsniveau 2019). Dit budget bestaat uit de volgende posten.³

Bedragen in miljoenen euro's

2.2.1 Vierjarige subsidie-regeling

Voor de vierjarige subsidie-regeling is een bedrag van 13,42 miljoen euro beschikbaar. Hiermee zetten we in op behoud van het huidige kwaliteitsniveau in het cultuuraanbod. Het is de verwachting dat niet alle groeiambities uit de culturele sector waargemaakt kunnen worden. Dit geldt ook voor de ambities met betrekking tot eerlijke beloning en gezonde arbeidsmarkt. Het totaalbedrag

³ Het hier opgenomen bedrag betreft de subsidie aan TivoliVredenburg exclusief de huidige bijdrage voor gebouwgebonden kosten van 1,786 miljoen.

van 13,42 miljoen euro vormt het definitieve budgettair kader waarbinnen de adviescommissie tot een integrale afweging voor subsidietoekenning van de vierjarige subsidies moet komen. De uitgangspunten zoals geformuleerd in het volgende hoofdstuk dienen bij deze afweging als beleidskader voor de adviescommissie.

Instellingen zullen gezien deze verwachting duurzame afwegingen moeten maken bij het bepalen van het gevraagde subsidiebedrag. Het culturaanbod, de werkgelegenheid en een eerlijke beloning moeten in balans zijn. Om te bepalen wat een redelijk en evenwichtig subsidiebedrag is wordt de gemeentelijke bijdrage in de periode 2017-2020 als referentiepunt genomen. Voor nieuwe toetreders geldt dat de gevraagde bijdrage in verhouding moet staan tot vergelijkbare andere culturele organisaties.

Dynamiek en nieuwe instroom zijn van cruciaal belang voor een innovatieve culturele sector. Daarom vragen wij de adviescommissie bij de integrale afweging voldoende ruimte in te bouwen voor aanvragers die nog geen onderdeel waren van de Cultuurnota 2017-2020.

Public Works – Aura Utrecht © Aafke Holwerda

Dynamiek en nieuwe instroom zijn van cruciaal belang voor een innovatieve culturele sector.

2.2.2 Tweejarige subsidieregeling

Omdat in de huidige culturele praktijk vierjarige subsidies niet altijd passend zijn en nieuwe makers en initiatieven zich in continuïteit door moeten kunnen ontwikkelen naar professionele culturele organisaties, maken we binnen het cultuurnotabudget ruimte voor een tweejarige regeling.⁴

Er is de komende periode 0,3 miljoen euro beschikbaar voor deze subsidie-regeling. Dit budget is beschikbaar gekomen bij de Voorjaarsnota 2019 en maakte onderdeel uit van de toegekende middelen in het kader van de groei van de stad. De tweejarige regeling bevordert meer instroom en dynamiek in de sector en is daarmee een investering in een pluriforme en vernieuwende sector op de langere termijn.

⁴ In motie 2016/218 (creativiteit kent geen anciënniteit) werd het college gevraagd een oplossing te zoeken voor kunstenaars en instellingen die door willen groeien en verder willen professionaliseren maar alleen in aanmerking kwamen voor eenmalige projectsubsidie. Ook vroeg de motie te kijken naar subsidie-instrumenten zoals die in andere steden worden ingezet. Om talent voor de stad te behouden en innovatie en diversiteit te bevorderen, zou de kloof tussen incidentele projectsubsidie en structurele vierjarige subsidie overbrugd moeten worden. De tweejarige regeling is het resultaat van de zoektocht naar een passende oplossing.

2.2.3 Langjarige subsidieafspraken

Met enkele culturele instellingen bestaan langjarige afspraken die reserveringen noodzakelijk maken.

Stadsschouwburg en Centraal Museum

Met de Stadsschouwburg Utrecht en het Centraal Museum hebben we langjarige afspraken. Het jaarlijkse subsidiebedrag voor de periode 2021-2024 is als volgt:

- Centraal Museum – 7,49 miljoen euro
- Stadsschouwburg Utrecht – 6,55 miljoen euro

De bijdragen voor deze instellingen staan vast maar de aanvragen worden wel inhoudelijk beoordeeld door de adviescommissie. Het advies kan van betekenis zijn voor nadere afspraken en/of voorwaarden aan de subsidieverlening.

TivoliVredenburg – Khruangbin © Jelmer de Haas

TivoliVredenburg

Voor de aanvraag van TivoliVredenburg geldt een separate procedure. De raad heeft bij de Voorjaarsnota 2016 op basis van het adviesrapport [Ruimte voor TivoliVredenburg](#) van de Commissie Gehrels besloten tot een financieel arrangement voor TivoliVredenburg voor de periode 2017-2020. Met Motie 127, overgenomen door het college, heeft de raad tevens besloten om bij aanvang van de nieuwe cultuurnotaperiode 2021-2024 het totale

subsidiekader voor TivoliVredenburg te toetsen aan de cultuurpolitieke ambities. Vanwege deze extra aandachtspunten is besloten het meerjarenbeleidsplan 2021-2024 van TivoliVredenburg te laten beoordelen door een aparte commissie bestaande uit vier leden van de voormalige commissie Gehrels, aangevuld met een lid van de cultuurnotacommissie. De commissie TivoliVredenburg hanteert daarbij wel de uitgangspunten uit deze cultuurnota en hun bevindingen worden meegenomen in de algemene beschouwingen die door de Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024 worden opgesteld als onderdeel van hun adviesrapport. Bij de voorjaarsnota 2016 is besloten om TivoliVredenburg in de periode 2017-2020 jaarlijks 0,4 miljoen euro extra toe te kennen voor het artistieke programma en de zakelijke versterking. De commissie TivoliVredenburg krijgt als opdracht mee om over een eventuele voortzetting van dit bedrag te adviseren.

2.2.4 Exploitatie bijzondere voorzieningen

Bij nieuwe culturele voorzieningen en bij voorzieningen waar aanzienlijk door de gemeente in is of wordt geïnvesteerd, is het wenselijk de betrokken culturele partij de mogelijkheid te bieden de voorziening tenminste één volledige cultuurnotaperiode te exploiteren. De aanvragen van deze instellingen zullen wel worden

De Vrijstaat – Nomadenkamp © Thomas Lenden

beoordeeld door een adviescommissie, maar de bijdragen voor 2021-2024 aan deze instellingen staan al gereserveerd. Binnen dit kader vallen vier instellingen: de culturele voorziening in Leidsche Rijn, de Vrijstaat, Hoogt in Transitie (HIT) in de Machinerie, Jongeren Cultuurhuis Overvecht en het Utrechts Stadsdichtersgilde.

Berlijnplein / RAUM

De nieuw te bouwen culturele voorziening Berlijnplein in Leidsche Rijn Centrum wordt niet één gebouw met één functie maar een cluster bouwwerken en openbare ruimtes met verschillende functies voor een brede waaier aan culturele activiteiten en disciplines. De toekomst van de stad is het overkoepelend thema dat alles met elkaar verbindt. Voor de realisatie van de culturele voorziening Berlijnplein is de komende periode 3,66 miljoen euro per jaar beschikbaar. Een deel daarvan gaat naar de programmering van RAUM, een cultureel stadslab dat sinds 2017 op het kavel *placemaking* activiteiten organiseert zoals de presentatie van kunst-installaties, workshops en festivals. De rest van het budget is bedoeld voor de investering in tijdelijke en permanente bebouwing op de kavel. Circulair en flexibel bouwen is een belangrijk uitgangspunt bij de verdere ontwikkeling van de voorziening. Eén van de te realiseren gebouwen en bijbehorende buitenruimte is bestemd als permanente plek voor de activiteiten van RAUM. Voor de overige ruimtes wordt in de periode 2019-2023 naar passende invullingen en partijen gezocht. DePlaatsmaker neemt daarin het voortouw. De gemeenteraad is hier op 24 juni 2019 door middel van de [raadsbrief ontwikkelkader Berlijnplein](#) over geïnformeerd.

De Vrijstaat

Voor De Vrijstaat is komende periode 0,29 miljoen euro per jaar gereserveerd. De Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020 benadrukte in haar positieve rapport over De Vrijstaat de verbondenheid tussen het programma en de huidige huisvesting in de boerderij Hofstede Ter Weide, waar De Vrijstaat al sinds 2010 gebruik van maakt. Deze boerderij is gelegen op de cultuur-as van Leidsche Rijn Centrum. Om het bestendig programmeren door De Vrijstaat – als kinderkunstlocatie en wijkcultuurcentrum voor Leidsche Rijn – op deze locatie mogelijk te maken, moet de boerderij op korte termijn verworven en gerenoveerd worden. hierover is de raad op 24 juni 2019 geïnformeerd in de raadsbrief ontwikkelkader Berlijnplein. De gereserveerde bijdrage voor De Vrijstaat zal beschikbaar worden gesteld op voorwaarde dat de raad de investering in de voormalige boerderij Hofstede Ter Weide bij de programmabegroting 2020 autoriseert.

De Vrijstaat – boerderij Hofstede Ter Weide © Charlie Feld

HIT in de Machinerie

Voor HIT in de Machinerie is komende periode 0,46 miljoen euro gereserveerd. Er is een plan voor een nieuwe voorziening op het gebied van film en beeldcultuur in het Werkspoorgebied. HIT is een belangrijk onderdeel van dit plan. Daarom is de beoordeling van het meerjarenplan 2021-2024 van HIT naar voren gehaald. Een commissie bestaande uit leden van de Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024 heeft dit plan beoordeeld in samenhang met het plan voor de Machinerie als geheel. Op basis van dit advies is aan de gemeenteraad een investeringsbijdrage voor de Machinerie voorgelegd en gelijktijdig het voorstel voor een exploitatiebijdrage voor HIT gedaan. Op voorwaarde dat de gemeenteraad met dit voorstel akkoord gaat, zal de gereserveerde bijdrage van 0,46 miljoen beschikbaar worden gesteld. Besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden. Mocht de raad besluiten niet in te stemmen met de investeringsbijdrage, dan vloeit het budget terug in het algemene cultuurnotabudget.

Jongerencultuurhuis Overvecht

In overeenstemming met de ambitie uit het coalitieakkoord is voor Jongerencultuurhuis Overvecht de komende periode 0,20 miljoen euro beschikbaar. Het Jongerencultuurhuis Kanaleneiland (JCHK) gaat het beheer van het [jongerencultuurhuis in Overvecht](#) op zich nemen. De gemeente Utrecht heeft dat besloten op basis van advies van een onafhankelijke commissie van deskundigen. Het JCHK heeft alle benodigde kennis en ervaring, de netwerken en voldoende achterban in de wijk en in de stad om samen met de jongeren in Overvecht een eigen plek voor cultuur, muziek en theater te maken.

Utrechts Stadsdichtersgilde

Op 6 januari 2011 heeft de Raad besloten tot het instellen van een dichtersgilde en ontvingen zij een jaarlijkse bijdrage. In de subsidiebeschikking voor 2019 is aangekondigd dat het Utrechts Stadsdichtersgilde met ingang van de nieuwe cultuurnotaperiode een aanvraag voor meerjarige subsidie in moet dienen.

Stadsschouwburg Utrecht – the future is now © Dorien Hein

Bij wijze van overgangsregeling is besloten het huidige subsidiebedrag van 0,01 miljoen euro de komende periode te reserveren en beschikbaar te stellen. Inhoudelijk wordt het dichtersgilde wel door de adviescommissie beoordeeld. Een eventuele vraag om verhoging van de subsidie van het Utrechts Stadsdichtersgilde zal mee worden genomen in de integrale afweging van de commissie.

2.2.5 Beheerinstellingen cultureel vastgoed

De gemeente Utrecht vindt het van belang dat er betaalbare ruimte is voor de culturele en creatieve sector. Wij ondersteunen om die reden organisaties die voorwaardenscheppend zijn voor het betaalbaar produceren en presenteren van kunst en cultuur. Dit betreft DePlaatsmaker die voor een betaalbare prijs atelier- en werkruimten aanbiedt aan kunstenaars. Daarnaast gaat het om de beheerfunctie van Theaterhuis De Berenkuil en het Muziekhuis: beiden aanbieders van huisvesting voor instellingen uit de cultuurnota op de disciplines theater, dans en muziek. We reserveren voor DePlaatsmaker, De Berenkuil en het Muziekhuis komende periode respectievelijk bijdragen van 0,26 miljoen, 0,08 miljoen en 0,09 miljoen euro.

2.3 Uitgangspunten 2021-2024

Onze uitgangspunten voor de Cultuurnota 2021-2024 zijn hetzelfde als de vier pijlers uit de Cultuurvisie 2030:

Een pluriform aanbod

Nieuwe perspectieven op de wereld van vandaag

Een inclusieve cultuursector

Samenwerken aan cultuur van, voor en door iedereen

Stimuleren van creatief vermogen

Cultuureducatie en publiekswerking centraal

Ontwikkelruimte

Artistieke, fysieke en financiële speelruimte

De uitgangspunten en bijbehorende beoordelingscriteria zijn de basis waarop culturele organisaties een subsidieaanvraag voor de cultuurnotaperiode 2021-2024 kunnen indienen en vormen tevens het beoordelingskader voor de Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024.

Theater Utrecht / New Dutch Connections – The Bright Side of Life © Jelmer de Haas

2.3.1 Een pluriform aanbod

Nieuwe perspectieven op de wereld van vandaag

Het Utrechtse aanbod kenmerkt zich door een grote variatie aan disciplines, genres en de mengvormen daartussen van grootschalige festivals en toonaangevende instellingen tot kleine, eigenzinnige niches en makers. Het behouden en verstevigen van deze verscheidenheid en de artistiek hoogwaardige signatuur van ons culturele landschap blijft in de komende beleidsperiode centraal staan. Instellingen in stad en regio waarmee wij ons landelijk, maar zeker ook internationaal, onderscheiden zijn van onschatbare waarde voor de stad. Juist deze instellingen moeten in staat worden gesteld zich te blijven ontwikkelen.

Literatuurhuis – Nacht van de Poëzie © Michael Kooren

Op zoek naar een ander geluid

Voor de pluriformiteit en dynamiek van de sector vinden we het van belang dat binnen de meerjarige subsidiestructuur van de cultuurnota ruimte ontstaat voor **talentvolle makers, nieuwe culturele initiatieven en andere perspectieven**. Sommige cultuurvormen zijn – binnen de huidige cultuurnota – niet sterk vertegenwoordigd. Onder andere binnen de film- en beeldcultuur, dans, digitale cultuur, literatuur en de beeldende kunst is een **rijker landschap** mogelijk. Bovendien wijst de Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020 er op dat er nog te weinig ruimte is voor **urban arts** en **jongerencultuur** in Utrecht. In 2021-2024 geven we dan ook speciale aandacht aan ontwikkelingen binnen deze gebieden. Wat betreft wereldmuziek – voor zover die term nog recht doet aan de inhoudelijke ontwikkelingen – verwachten we dat aanbod vanuit bestaande podia, festivals en culturele organisaties zelf komt en hopen we dat er stevige programmering, nieuwe presentatievormen en samenwerkingen ontstaan.

Toegevoegde waarde

In een periode waarin de stad snel groeit en tegelijk haar intieme en ‘kleinschalige’ karakter wil behouden, moet de **kritische en reflectieve waarde** van kunst voldoende ruimte krijgen. Kunst heeft de intrinsieke kracht om mensen aan het denken te zetten en is daarmee onmisbaar in de overgang van Utrecht naar metropool. In dat kader zijn wij er ook van overtuigd dat kunst extra toegevoegde waarde kan creëren op de **kruispunten** met andere disciplines en maatschappelijke sectoren, met immaterieel erfgoed, met kennis en debat, met het nachtleven en zo met een nieuw publiek. Door instellingen en makers in staat te stellen om

op een hybride en flexibele manier te werken, willen we nieuwe en **waardevolle verbindingen** binnen en buiten de stad mogelijk maken.

We vragen de Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024 bij de beoordeling van aanvragen en in de integrale afweging aandacht te hebben voor:

- De duurzame ontwikkeling van bestaande instellingen waarmee we ons internationaal en landelijk onderscheiden.
- Een verdeling van middelen over verschillende vormen van kunst en cultuur, met oog voor de in de huidige cultuurnota ondervertegenwoordigde cultuurvormen.
- Urban arts en jongerencultuur.
- Instellingen en makers met een uniek geluid en een onderscheidend profiel.
- Het behouden en bewaken van voldoende kritische ruimte voor kunst.
- Het maken van ruimte voor kunst vanuit kruispunten.
- Nieuwe en eigentijdse vormen van kunst, productie, programmering en publiekswerking en talentvolle makers die (voor nieuwe publieksgroepen) van betekenis zijn.

SPRING – Blue Heroes © Francoise Bolechowski

We vragen culturele organisaties in hun plannen:

- Een scherp en onderscheidend profiel te formuleren met aandacht voor de eigen positie binnen de keten, het veld en daarbuiten.
- Zich te verhouden tot hun kritische, reflectieve en/of verbindende rol in een veranderende omgeving en stad.
- Vanuit de eigen kern op zoek te gaan naar de waarde die zij aan de stad willen voegen.
- In hun aanbod geen dieren in te zetten.

BAK (Basis voor Actuele Kunst) – What is the city but the people © Tom Janssen

2.3.2 Een inclusieve cultuursector

Samen naar cultuur van, voor en door iedereen

Zowel de Adviescommissie als de Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020 hebben gesignaleerd dat de Utrechtse cultuursector op het gebied van inclusiviteit werk te doen heeft. In de volgende periode moet de sector dan ook werken aan concrete resultaten.

De komende cultuurnota-periode staat de ambitie centraal om met het totale palet aan culturele organisaties in Utrecht een sector van, voor en door iedereen te creëren. We vragen niet van alle organisaties om iedereen te bereiken. Integendeel; een eigen profiel met een duidelijke artistieke signatuur en heldere bijpassende keuzes voor specifieke publieksgroepen zorgt voor onderscheidende instellingen.

We willen een cultureel landschap vormen dat **qua totale samenstelling** waarde en betekenis heeft voor iedereen. Dat een breed scala aan verhalen, perspectieven en cultuurvormen representeert en gespreid over de stad activiteiten ontplooit en dynamiek teweegbrengt. En dat iedereen vanuit eigenheid mag meemaken, tonen en beleven. Inclusie is daarmee, naast een individuele opdracht aan de afzonderlijke culturele organisaties, een **gezamenlijke opdracht** voor de sector én de gemeente.

Mix van genres, stijlen en publiek

Cultuur in de wijken en programmering op onverwachte locaties in de stad is een manier om kunst dicht bij de inwoners van Utrecht te presenteren.

Wijkcultuurhuizen en festivals spelen een belangrijke rol in het ontwikkelen en presenteren van nieuw talent. We vinden de coalities die tot stand komen tussen de historische binnenstad en wijken daarbuiten, tussen verschillende publieksgroepen en kunstvormen van groot belang. We stimuleren initiatieven en organisaties die ervoor zorgen dat uiteenlopende genres, stijlen en mensen op natuurlijke wijze met elkaar gemixt worden en die locaties in de hele stad benutten om nieuwe dynamiek te creëren.

Werk maken van inclusiviteit

Operamakers – Vocal Statements © Jelmer de Haas

Het realiseren van inclusie binnen culturele instellingen is pas mogelijk als bestaande ongelijkheid wordt erkend en uitsluitingsmechanismen ter discussie worden gesteld. Het denken en praten over inclusiviteit en het benutten van expertise op dat gebied is om die reden dan ook zeer waardevol en vergt duurzame aandacht. Het denkproces en het debat alleen – hoe waardevol ook – brengen daadwerkelijke inclusie niet feitelijk dichterbij. We zien in Utrecht

zeker de wil om werk te maken van inclusiviteit. Er worden binnen het culturele programma ook al daadwerkelijk stappen gezet. Maar er is meer nodig. De grootste uitdaging voor de komende periode ligt op het gebied van personeel en publiek. Er is bij culturele instellingen nog te vaak sprake van een werkklimaat met één dominante cultuur, van een eenzijdige benadering van het begrip kwaliteit en van te weinig aandacht voor de behoeften van nieuwe publieksgroepen, publiekswerking en –beleving.

Acties vanuit de gemeente:

- Wij faciliteren het delen van kennis en kunde over inclusie tussen de verschillende culturele instellingen. Het netwerk van PACT Utrecht, dat ook het [Utrechtse Diversiteit & Inclusiviteit-Pact](#) opstelde, speelt hierin een belangrijke rol. We ondersteunen PACT bij de ontwikkeling en de coördinatie van het netwerk deze beleidsperiode zolang als nodig.
- Omdat wij ons realiseren dat niet elke organisatie er voor iedereen kan zijn⁵ ondersteunen en faciliteren we de sector in de zoektocht naar een gedeelde

⁵ De Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020 verwoordt het als volgt: "Maar het kan niet van alle instellingen worden verwacht dat ze iedereen bereiken. Een eigen profiel met een duidelijke artistieke signatuur en een helder doelgroepenbeleid met een passend aanbod voor een specifiek publiek zorgt voor onderscheidende instellingen. Uiteindelijk moet er wel naar worden gestreefd ieder individu de mogelijkheid te bieden hun eigen weg te vinden in het totale kunst- en cultuuraanbod."

verantwoordelijkheid voor inclusie, om zo samen tot een cultureel landschap van, voor en door iedereen te komen.

- We stellen een Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024 samen die wat betreft expertise, leeftijd, gender en culturele achtergrond divers is.

We vragen de Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024 aandacht te hebben voor:

- De complexiteit van het begrip: artistieke kwaliteit. Om het gesprek over kwaliteit niet vanuit een dominante opvatting maar vanuit verschillende perspectieven te voeren en om de relevantie van kunstuitingen en culturele organisaties voor verschillende groepen in de stad te wegen.
- Culturele organisaties die een stevige visie formuleren op inclusiviteit en deze te belonen.
- De fase waarin een instelling zich in het proces naar inclusie bevindt. We gaan er van uit dat elke instelling stappen kan zetten en inzichtelijk kan maken waarom zij welke keuzes maakt. Afgezien van de grote podia, productie- en presentatieplekken verwachten we als gemeente niet dat elke instelling er voor iedereen kan zijn, maar wel dat elke instelling zich vanuit het eigen profiel verhoudt tot het thema.

ZIMIHC – Utrecht Tekent © Bas de Meijer

Inclusiviteit vraagt ook van culturele organisaties extra inspanning en concrete acties:

- Elke instelling formuleert vanuit haar eigen specifieke profiel een passende visie op inclusie. Dat betekent dat elke organisatie zich actief tot de (herziene) [Code Culturele Diversiteit](#) moet verhouden. Dat zij deze toepassen en uitleggen waarom en hoe zij dat doen. Die visie vertaalt zich in een integrale en duurzame aanpak met concrete doelen op minimaal twee van de vier P's – Programma, Personeel, Publiek en Partners – uit de Code Culturele Diversiteit.
- Het begrip inclusie beperkt zich niet tot etnische of culturele diversiteit. De verwachting is ook dat de herziene code uitgaat van een bredere opvatting van inclusie. Gezien de samenstelling van de Utrechtse bevolking en de toename van de culturele diversiteit in deze groeiende stad, is dat wel een specifiek aandachtspunt. We vragen dat elke organisatie zich actief verhoudt tot de brede betekenis van inclusie, met daarbinnen bijzondere aandacht voor culturele achtergrond. En dat zij vervolgens gewogen keuzes maakt welke focus zij in het eigen meerjarenbeleid kiest.
- We nodigen culturele organisaties uit met het oog op diversiteit nieuwe kunstvormen en perspectieven aan het landschap toe te voegen en gespreid over de stad nieuwe en onverwachte verbindingen tot stand te brengen.

Tweetakt © Jelmer de Haas

2.3.3 Stimuleren van creatief vermogen

Cultuureducatie en publiekswerking centraal

Publiekswerking

Binnen de Cultuurnota 2021-2024 ligt de focus op het verder **versterken van de relatie tussen organisaties en het (toekomstig) publiek**. Alle culturele instellingen moeten een vorm van cultuureducatie integreren in hun praktijk. Het doel is daarbij dat mensen beter naar het aanbod geleid worden, de impact van het aanbod wordt vergroot en de drempel voor nieuwe bezoekers wordt verlaagd. Culturele organisaties kunnen via publiekswerking het werk dat zij maken/tonen actief in verbinding brengen met het (potentiele) publiek.

Van amateur tot professional

De begeleiding van (amateur)talent naar een volgende stap in hun ontwikkeling of uiteindelijk naar een professionele loopbaan, maakt ook deel uit van wat we verstaan onder cultuureducatie. **Verbindingen tussen professionele organisaties en het amateurkunstveld** vormen een investering in de jonge generatie kunstenaars en cultuurorganisatoren. Door stages en werkervaringsplekken aan te bieden, vakmanschap te delen, samen te werken met (kunstvak)opleidingen, artistiek en zakelijk talent in de organisatie plek te geven, te verbinden met relevante partners en netwerk en hen zo gezamenlijk te begeleiden naar een eigen beroepspraktijk.

Talent in de wijk

De manier waarop wijkcultuurhuizen (samen)werken en zich verbinden met andere culturele organisaties gaan we verder ontwikkelen. De gemeente wil de komende jaren de infrastructuur van de wijkcultuurhuizen versterken en komen

tot een bredere spreiding in de stad. Talent willen we zo goed mogelijk op weg helpen, bij voorkeur dichtbij, in de eigen wijk of buurt. Na Kanaleneiland krijgt Overvecht ook een eigen jongerencultuurhuis, waar getalenteerde jongeren zich creatief leren uiten en soms ontdekken dat ze verder willen op het artistieke pad.

Zowel op het gebied van actieve als receptieve cultuurparticipatie zien wij een groeiende doelgroep in de Utrechtse ouderen. Een groep die de tijd en behoefte heeft om werk te maken van het eigen talent of zich geestelijk te verrijken door het aanbod van anderen. Dat biedt kansen om met aanbod op in te spelen.

Talent willen we zo goed mogelijk op weg helpen, bij voorkeur dichtbij, in de eigen wijk of buurt

TivoliVredenburg – Remy van Kesteren © Jelmer de Haas

Amateurkunsteducatie in de cultuurnota?

Gezien de overgangsperiode voor amateurkunsteducatie en -beleid en de aparte regeling die daarvoor in het leven is geroepen, is er binnen de Cultuurnota 2021-2024 alleen ruimte voor aanvragen waarbij amateurkunsteducatie vanuit een overkoepelend artistiek profiel plaatsvindt en in relatie staat tot andere activiteiten van de organisatie. Ook de inzet op versterking van het creatieve vermogen door binnenschoolse cultuureducatie is via andere regelingen geborgd. Aanvragen die overlappen met toekenningen uit de regeling Op weg naar nieuw beleid amateurkunsteducatie voor de periode 2019-2021, aanvragen die uitsluitend activiteiten op het gebied van amateurkunsteducatie of binnenschoolse cultuureducatie betreffen, vallen niet onder de werking van de Cultuurnota 2021-2024.

Acties vanuit de gemeente:

- We investeren in de ontwikkeling van het jongerencultuurhuis in Overvecht waar vanaf 2019 structureel € 200.000 voor beschikbaar is.
- We bouwen aan de realisatie van een wijkcultuurhuis in Zuid en een jongerencultuurhuis in Leidsche Rijn.

Muziekroute © Tim van Veen

We vragen de Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024 aandacht te hebben voor:

- Organisaties die door publiekswerking en cultuureducatieve programma's actief de relatie met hun (potentiele) publiek verstevigen.
- Organisaties die ruimte bieden voor de begeleiding en ontwikkeling van artistiek en zakelijk talent.

We vragen van culturele instellingen:

- In de komende aanvraag specifiek aandacht te besteden aan cultuureducatie. Educatie is daarbij een breed begrip waaronder niet alleen (les)programma's voor scholen of kinderen wordt verstaan maar ook publiekswerking, samenwerking met het amateurkunstveld en de educatie van (toekomstige) professionals.
- Van hen die cultuureducatie als kerntaak hebben, om specifiek aandacht te besteden aan het bereiken van mensen met een afstand tot het culturele aanbod en cultuurparticipatie.
- In dit geval specifiek van de wijkcultuurhuizen, om de aansluiting van talentontwikkelingstrajecten op kunstvakopleidingen en de professionele beroepspraktijk te verstevigen.

EKKO – Uncloud Festival © Paul van Dorsten

2.3.4 Ontwikkelruimte

Artistieke, fysieke en financiële speelruimte

Utrecht bezit een enorm artistiek kapitaal, onder meer door de aanwas van talentvolle makers vanuit de vele creatieve opleidingen en met de wijkcultuurhuizen als kweekvijvers voor nieuw talent. Ook is in onze stad ruime expertise aanwezig bij culturele instellingen die deze talenten kunnen begeleiden in hun ontwikkeling en bij de presentatie van hun werk. In grote lijnen is de keten voor ontwikkeling en doorstroom op orde. Er is een hecht netwerk van instellingen en makers die elkaar goed weten te vinden. Tegelijk zien we een aantal uitdagingen, want de middelen om te experimenteren zijn beperkt en daardoor is de **ruimte voor artistieke ontwikkeling** gering. Het vinden van ruimte om te presenteren is een uitdaging en fysieke ruimte om te werken is ook steeds moeilijker te vinden.

Investeren in ruimte

De komende periode gaat de gemeente investeren in deze ontwikkelruimte. Een aantal organisaties in Utrecht heeft specifiek de taak om te bemiddelen in de **fysieke ruimte voor makers en creatieven** – dat zijn DePlaatsmaker, de Berenkuil en het Muziekhuis. Voor de **artistieke ontwikkelruimte** is van belang om een stelsel van subsidieregelingen te hebben dat voorziet in passende ondersteuning voor kunstenaars en organisaties in verschillende fase van hun professionele en artistieke ontwikkeling. Concreet gaan we in deze periode starten met een **tweejarige subsidieregeling** die relatief nieuwe en jonge organisaties in staat stelt de stap te maken van projectfinanciering naar meer continuïteit.

We werken ondertussen, in lijn met de landelijke koers, aan een duurzame sector waarin eerlijke beloning en een gezonde arbeidsmarkt centraal staan. Een **redelijke en eerlijke beloning** voor het werk van kunstenaars en creatieven is noodzakelijk voor de veerkracht, innovatieve kracht en ontwikkeling van de culturele sector. Dat betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden en dat we moeten accepteren dat voor hetzelfde geld soms minder kan worden gedaan. We vinden het toewerken naar eerlijke beloning van groter belang dan het in stand houden van aanbod of werkgelegenheid.

Over de grenzen

Dat de Utrechtse cultuursector opereert in een **internationale context** is evident. We tonen in de festivals al veel internationaal werk, trekken een internationaal publiek naar onze musea, podia en festivals en ook het werk van Utrechtse makers is tot ver over de grenzen te zien. In deze beleidsperiode kunnen we, gezien de beperkte middelen, niet actief investeren in mogelijkheden voor internationalisering. We kunnen wel koesteren en bewaken wat we hebben en samen met het Rijk en de regio inzetten op een verdere versterking van onze internationale positie.

Nederlands Film Festival – Bring your own beamer © Ramon Mangold

Acties vanuit de gemeente:

- We voeren het Werkplan Creatieve Huisvesting⁶ uit waarin drie doelen zijn gesteld voor de creatieve sector: het behoud van bestaande meters, *uitbreiding* door extra ruimte te creëren en het borgen van creatieve bedrijvigheid in nieuwe gebiedsontwikkelingen. In het werkplan staan concrete acties en projecten die aan deze doelen bijdragen. Hierin trekken we samen op met vele partners binnen en buiten de gemeente.
- In de stedelijke regio liggen kansen die we optimaal willen benutten, onder andere door samen op te trekken om een landelijk ondersteunde ontwikkelingsfunctie voor de stedelijke regio Utrecht te realiseren waarmee we onze innovatieve slagkracht kunnen vergroten.
- Ook zetten we stevig in op de in het regioprofiel geschetste proeftuin met de titel *Eeuwig Jong, naar een integrale aanpak voor Erfgoed en Ruimte voor Cultuur*. In de proeftuin onderzoeken we op welke manier we (eeuwen)oud erfgoed maar ook leegstaand vastgoed op slimme wijze kunnen koppelen aan 'jong en innovatief': de makers die in onze snelgroeiende regio staan te

⁶ Voorafgaand aan de vaststelling van het werkplan is in 2017 door Bureau Buiten onderzoek gedaan naar de ontwikkelingen, kansen, knelpunten en ruimtevrage in de creatieve sector. Hieruit bleek onder andere dat er een forse behoefte is aan extra werkruimte en atelier ruimte. Deze behoefte wordt onderstreept door de wachtlijsten die er zijn bij de bedrijvenverzamelgebouwen en bij de broedplaatsen voor creatieve ondernemers en kunstenaars in de stad. Dit geldt zowel voor de lage huurniveaus als voor de hogere huren.

springen om (betaalbare) werk- en presentatieplekken. Hierbij beperken we ons niet tot de steden Utrecht en Amersfoort, maar gaan we breder met de regio op zoek naar mogelijkheden en oplossingen.

- We introduceren binnen de Cultuurnota 2021-2024 een tweejarige regeling (zie bijlage 3) voor relatief nieuwe culturele organisaties, waarvan de eerste lichting in 2021 kan starten met activiteiten.
- We stimuleren de dynamiek, instroom en doorstroom en ontwikkelingskansen, door meer differentiatie aan te brengen in de subsidieregelingen voor cultuur.
- We gaan de positie van cultuur in ons – internationale – stadsprofiel in samenwerking met Utrecht Marketing versterken. Onze (meerdaagse) onderscheidende festivals, erfgoed en tentoonstellingen met internationale uitstraling bieden volop kansen voor het aantrekken van internationale bezoekers.
- In de matching met de Provincie Utrecht en het Rijk kunnen we instellingen met een landelijk belang en van internationale kwaliteit versterken.

We vragen de Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024 aandacht te hebben voor:

- Organisaties die in artistieke, financiële of fysieke zin ruimte bieden aan talentvolle makers.
- Organisaties met een internationale betekenis, en/of organisaties die internationale samenwerkingen, uitwisselingen en kruisbestuivingen stimuleren.

Culturele organisaties kunnen bijdragen door:

- Verantwoordelijkheid te nemen voor de ontwikkeling van de sector door de uitgangspunten voor eerlijke beloning te onderschrijven, te hanteren en de eventuele gevolgen voor werkgelegenheid of de hoeveelheid activiteiten inzichtelijk te maken.
- Zich vanuit de eigen missie, visie en mogelijkheden in te spannen om talent – van mbo, hbo of universitair niveau – te begeleiden, ondersteunen of huisvesten. Van grote culturele instellingen, landelijk BIS-gefinancierde instellingen, festivals, musea en podia verwachten we dat zij daarin een voortrekkersrol en regie nemen.
- Via internationale samenwerkingsverbanden en onderscheidende internationale programmering de wereld naar Utrecht te (blijven) halen. Hierin is in de eerste plaats een rol weggelegd voor de podia en grotere festivals, hoewel door technologische en digitale ontwikkelingen globalisering op vele manieren vorm krijgt en tot spannende uitwisselingen en internationale connecties kan leiden.
- Verbinding te zoeken met de grote en groeiende expat community in Utrecht.

2.4 Beoordelingscriteria 2021-2024

Wij geven onze Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024 drie criteria mee voor het beoordelen van de meerjarige subsidieaanvragen:

1. Artistiek-inhoudelijke kwaliteit
2. Zakelijke kwaliteit
3. Betekenis voor de stad

Op de eerste twee criteria wordt elke instelling individueel getoetst. Het laatste criterium speelt een rol binnen de integrale afweging door de adviescommissie.

Codes binnen criteria

De codes die in de culturele sector relevant zijn – de [Code Cultural Governance](#), de [Code Culturele Diversiteit](#) en de [Fair Practice Code](#) hebben allen binnen de eerste twee criteria een plek gekregen waarmee we ze tot integraal onderdeel van de individuele toetsing maken.

We verwachten dat instellingen de codes als kompas hanteren met als doel de sector als geheel te ontwikkelen. Uit de aanvraag moet duidelijk worden op welke manier de organisaties de codes (in de toekomst gaan) toepassen en welke concrete ambities, doelstellingen en acties zij voor zich zien.

Vertrouwen als basis

De afgelopen periode heeft het rendementsdenken ook op het gebied van kunst en cultuur aan terrein gewonnen. Aangezien de cultuur haar waarde voor de stad bewijst, geven we graag vertrouwen en ruimte aan instellingen om zelf de manier waarop ze zich verantwoorden vorm te geven. Het is de verantwoordelijkheid van culturele instellingen om impact te maken en toegevoegde waarde te creëren, maar dat uit zich niet altijd in meetbare grootheden als publieksaantallen of eigen inkomsten. Uit het meerjarenplan moet duidelijk blijken wat de organisatie wil bereiken, zowel artistiek als in termen van publiek. Niet zozeer de absolute aantallen zijn daarbij relevant maar wel de inspanning die wordt geleverd nieuw publiek te bereiken, van betekenis te zijn voor zoveel mogelijk groepen en/of om sociale, maatschappelijke, ruimtelijke, innovatieve of andere waarden te scheppen. Afhankelijk van de aard, omvang, ontwikkelfase en het subsidiebedrag wordt per organisatie gekeken welke mate van impact en bereik passend is.

2.4.1 Individuele toets

Criterium 1: Artistiek-inhoudelijke kwaliteit

Centraal staan de visie en missie van de organisatie en de concrete vertaling hiervan in een meerjarig activiteitenplan. Dit vormt de basis voor de beoordeling van de artistiek-inhoudelijke kwaliteit.

Niet elke culturele organisatie heeft dezelfde kerntaak. Kunstproductie, het bevorderen van actieve cultuurparticipatie of het presenteren van werk van anderen kan niet allemaal langs dezelfde meetlat worden beoordeeld. Kwaliteit is een begrip dat we vanuit wisselend perspectief en de specifieke context van de organisatie benaderen. Het kan zowel betrekking hebben op het artistieke product of het programma, als op de kwaliteit van cultuur-educatieve activiteiten of participatietrajecten.

Waar het de **artistieke output** betreft, beoordelen we kwaliteit aan de hand van de (klassieke) kernbegrippen vakmanschap, zeggingskracht en oorspronkelijkheid.

- **Vakmanschap**; op welke manier komen activiteiten en culturele uitingen tot stand en ligt daar vakmanschap aan ten grondslag? Vakmanschap kan zijn verworven via een kunstvakopleiding, een creatieve mbo-opleiding of talentontwikkelingstraject, maar ook als autodidact, via de praktijk of *peer education*.
- **Zeggingskracht**; welke betekenis heeft het plan voor specifieke groepen?
- **Oorspronkelijkheid**; is er sprake van authenticiteit en uniciteit van de culturele uitingen?

We kijken voor de beoordeling van de inhoudelijke kwaliteit ook naar de kwaliteit en betekenis van de organisatie in **breder context**:

- **De betekenis van de organisatie binnen het veld, de discipline of het genre en/of voor de ontwikkeling daarvan**; hoe wordt de organisatie door vakgenoten in het veld gezien en welke rol speelt de organisatie binnen het lokale, landelijk en eventueel internationale veld?
- **De betekenis voor het (potentiele) publiek of cultuurdeelnemers**; wat is de visie op het creëren van een zo groot en divers mogelijk bereik, de visie op publiekswerking, -verbreding en -verdieping?
- **Het draagvlak voor de culturele organisatie**; zijn er relevante samenwerkingspartners (binnen en buiten de stad) en wat is de – te verwachten – belangstelling van publiek of deelnemers?
- **De visie van de organisatie op inclusie** geformuleerd aan de hand van de (herziene) [Code Culturele diversiteit](#).

Omdat kwaliteit en betekenis dynamische begrippen zijn, is het de uitdaging het gesprek daarover zo goed mogelijk te faciliteren. Dat vraagt een weloverwogen opdracht aan en samenstelling van de adviescommissie. En het vraagt om duidelijke kaders waarbinnen de commissieleden de discussie optimaal kunnen voeren.

Criterium 2: Zakelijke kwaliteit

Centraal staat of/hoe de organisatie in staat is het meerjarig activiteitenplan op professionele wijze te realiseren. Daarin spelen de volgende aspecten een rol:

- de kwaliteit van bedrijfsvoering;
- een realistische raming van kosten en inkomsten;
- een sluitende begroting;
- een evenwichtige financieringsmix;
- de risico- en beheerstrategie bij afwijkende exploitatie;
- de verhouding tussen het gevraagde bedrag, de activiteiten en het verwachte resultaat;
- de marketing- en communicatiestrategie;
- de toepassing van de [Code Cultural Governance](#);
- de toepassing van de [Fair Practice code](#) volgens het principe pas toe en leg uit. Voor instellingen in de BIS wordt daarbij het 'knock-out criterium' gehanteerd;
- (een visie op) duurzaamheid.

Fair Practice Code

In lijn met het landelijke beleid op dit punt moeten alle instellingen in hun aanvraag de uitgangspunten van de Fair Practice Code onderschrijven en een eerlijke beloning toepassen (knock-out criterium). Zij moeten inzichtelijk maken hoe ze de codes vertalen in concreet beleid. De gemeente Utrecht subsidieert een grote variëteit aan instellingen, wat vraagt om maatwerk. Het uitgangspunt dat eerlijk loon belangrijk is, blijft overeind. We verwachten van grotere en BIS-gefinancierde instellingen dat zij zich vanaf het begin van de subsidieperiode houden aan de afspraken die er in de sector zijn gemaakt over eerlijk loon (bijvoorbeeld cao, honoreringsrichtlijn) en de Fair Practice Code onderschrijven. Het zal waarschijnlijk niet voor elke instelling mogelijk zijn om daar vanaf het begin van de subsidieperiode aan te voldoen. Instellingen moeten dan inzichtelijk maken hoe ze hier gedurende de subsidieperiode stappen in zetten.

Duurzaamheid

In lijn met het gemeentelijke beleid en de maatschappelijke noodzaak, wordt (met name van grote) culturele instellingen een duurzame bedrijfsvoering verwacht. De culturele sector kan een voorbeeldrol spelen en duurzame keuzes maken. In een visie op duurzaamheid geven instellingen aan welke concrete en meetbare ambities zij hebben aangaande medewerkers, bezoekers en makers. Te denken valt aan keuzes op het gebied van transport (afbouwen van het aantal autoritten en vliegreizen), inkoop (biologische koffie, schoonmaakmiddelen, bedrijfskleding), catering (vegetarisch en plantaardig), energiegebruik (besparen, hernieuwbaar), afval (geen single use plastics, wel zero waste). We verwachten kortom dat instellingen actief maatregelen nemen om de eigen ecologische voetafdruk te beperken en dat zij inzichtelijk maken hoe ze hier gedurende de subsidieperiode stappen in zetten. De visitatiecommissie kijkt naar de voortgang van de instellingen en brengt hiermee behoeftes en knelpunten in kaart.

2.4.2 Integrale afweging

Criterium 3: Betekenis voor de stad

Concreet wordt in dit criterium getoetst in hoeverre een bijdrage wordt geleverd aan de **uitgangspunten voor de Cultuurnotaperiode 2021-2024**. Hoewel instellingen op individueel niveau hun eigen bijdrage leveren is dit criterium met name van belang in de integrale afweging. Alleen in verhouding met andere culturele organisaties in de stad kan worden gewogen welke betekenis de individuele instelling heeft binnen het culturele landschap in Utrecht. De adviescommissie beoordeelt het geheel van aanvragen op dit criterium dan ook in samenhang.

■ Pluriformiteit

- Is er in het plan sprake van een reflectie op de eigen positionering binnen Utrecht, in landelijk en eventueel internationaal perspectief?

In de integrale afweging speelt de samenstelling en het evenwicht tussen grote en kleine instellingen, publiekstrekkingen en niches, experiment en topkwaliteit, gevestigde orde en nieuwkomers een belangrijke rol. Er is specifieke aandacht voor organisaties die zich richten op – in de huidige cultuurnota – ondervertegenwoordigde cultuurvormen die zich op de kruispunten en grensvlakken van disciplines en domeinen bewegen en die zich richten op jongerencultuur en *urban arts*. Het koesteren van organisaties die een landelijke of internationale betekenis hebben is in de integrale afweging ook van belang.

■ Inclusie

- Is er sprake van een integrale, duurzame visie op diversiteit en inclusie, vanuit het eigen artistieke en inhoudelijke profiel geformuleerd en passend bij de aard en werking van de organisatie?
- Vinden activiteiten gespreid over de stad plaats?

In de integrale afweging beoordeelt de adviescommissie de bijdrage van de instelling aan de inclusie van de sector als geheel en bewaakt zij dat het totaal van cultuurnota-instellingen de inclusiviteit van de Utrechtse cultuursector maximaal bevordert.

■ Creatief vermogen

- Is sprake van een visie op het gebied van cultuureducatie en publiekswerking en is deze voldoende uitgewerkt?

■ Ontwikkelruimte

- Is er sprake van het bieden van artistieke, fysieke of financiële ruimte aan de ontwikkeling van makers?
- Is sprake van een bijdrage aan internationale ontwikkeling?
- Wordt door (op termijn) eerlijke beloning te hanteren gewerkt aan de ontwikkeling van de eigen organisatie en sector?

Voor de laatste twee uitgangspunten geldt dat over de breedte van de totale kunst- en cultuursector voldoende aandacht moet zijn voor creatief vermogen en ontwikkelruimte. Daarbij worden van kleinere organisaties en makers met beperkte middelen, ruimte en budgetten minder inspanningen verwacht dan van grote instellingen met een zwaardere verantwoordelijkheid voor de keten of discipline.

2.5 Procedure en Besluitvorming

2.5.1 Vierjarige subsidie Cultuurnota 2021-2024

Aanvraagprocedure

Vierjarige subsidieaanvragen in het kader van de Cultuurnota 2021-2024 kunnen tot en met **woensdag 30 januari 2020 17.00 uur** digitaal bij de gemeente Utrecht worden ingediend door rechtspersonen die culturele activiteiten ontplooiën en aantoonbaar bijdragen aan het Utrechtse culturele klimaat.

Na ontvangst van de aanvraag wordt ambtelijk beoordeeld of deze aan alle formele vereisten uit de Beleidsregel Cultuurnota 2021-2024 voldoet. Indien dat niet het geval is, wordt de aanvraag niet in behandeling genomen. Alle aanvragers krijgen binnen vier weken bericht of de aanvraag in behandeling wordt genomen.

Beoordelingsprocedure

Alle in behandeling genomen aanvragen worden ambtelijk voorzien van een algemene en financiële analyse. Daarna worden de aanvragen voorgelegd aan de Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024. Naar verwachting zal de hoeveelheid aanvragen en het totaal aangevraagde bedrag aan subsidies het beschikbare budget overschrijden. De adviescommissie krijgt daarom de opdracht scherpe keuzes te maken op basis van de beleidskaders zoals in deze nota vastgesteld. Daarnaast vragen wij de adviescommissie te komen tot een rangschikking van de aanvragen op basis van de beoordeling. Meer informatie over de opdracht en werkwijze van de adviescommissie is te lezen in bijlage 1.

Het advies

De adviescommissie formuleert een advies per aanvraag en algemene beschouwingen; een overkoepelend perspectief op het geheel van de aanvragen waaruit zij bevindingen, aandachtspunten en belangrijke thema's voor de toekomst destilleert die van belang zijn voor bestuurlijke overwegingen en besluitvorming. Het adviesrapport van de adviescommissie wordt in mei 2020 aangeboden aan het College van B&W.

Besluitvorming vierjarige cultuurnotasubsidie 2021-2024

Het College van B&W besluit of het advies wordt overgenomen. Indien wenselijk of nodig kan afstemming plaatsvinden met andere financiers zoals de landelijke publieke fondsen, het Rijk of de Provincie Utrecht.

Op basis van het advies neemt het College uiterlijk in juli 2020 een besluit over de subsidieverdeling in de Nota Subsidieverdeling Cultuurnota 2021-2024.

Naar aanleiding van de Nota subsidieverdeling ontvangen aanvragers in juli 2020 een beschikking. Deze beschikking is onder voorbehoud van vaststelling van de programmabegroting in november 2020 door de gemeenteraad, waarmee de meerjarige financiële afspraken definitief hun beslag krijgen.

Er vindt een tussentijdse visitatie van de vierjarig gesubsidieerde instellingen plaats in de cultuurnota-periode 2021-2024.

2.5.2 Tweejarige subsidie Cultuurnota 2021-2022

Voor tweejarige subsidies in het kader van de cultuurnota geldt een aparte procedure en besluitvormingsproces. De subsidieregeling wordt afzonderlijk bekendgemaakt, naar verwachting in het najaar van 2019. Deze tweejarige subsidiemogelijkheid heeft ten doel de instroom en dynamiek te bevorderen. Om die reden staat deze subsidiemogelijkheid open voor culturele organisaties die nog niet eerder vierjarige subsidie vanuit de cultuurnota ontvingen.

Aanvragen voor de tweejarige subsidie Cultuurnota 2021-2022 kunnen tot uiterlijk 1 september 2020 worden ingediend bij de gemeente en worden door een nader samen te stellen adviescommissie beoordeeld. Aanvragers ontvangen het advies van de commissie uiterlijk 1 december 2020 en ontvangen daarna zo snel mogelijk de subsidiebeschikkingen.

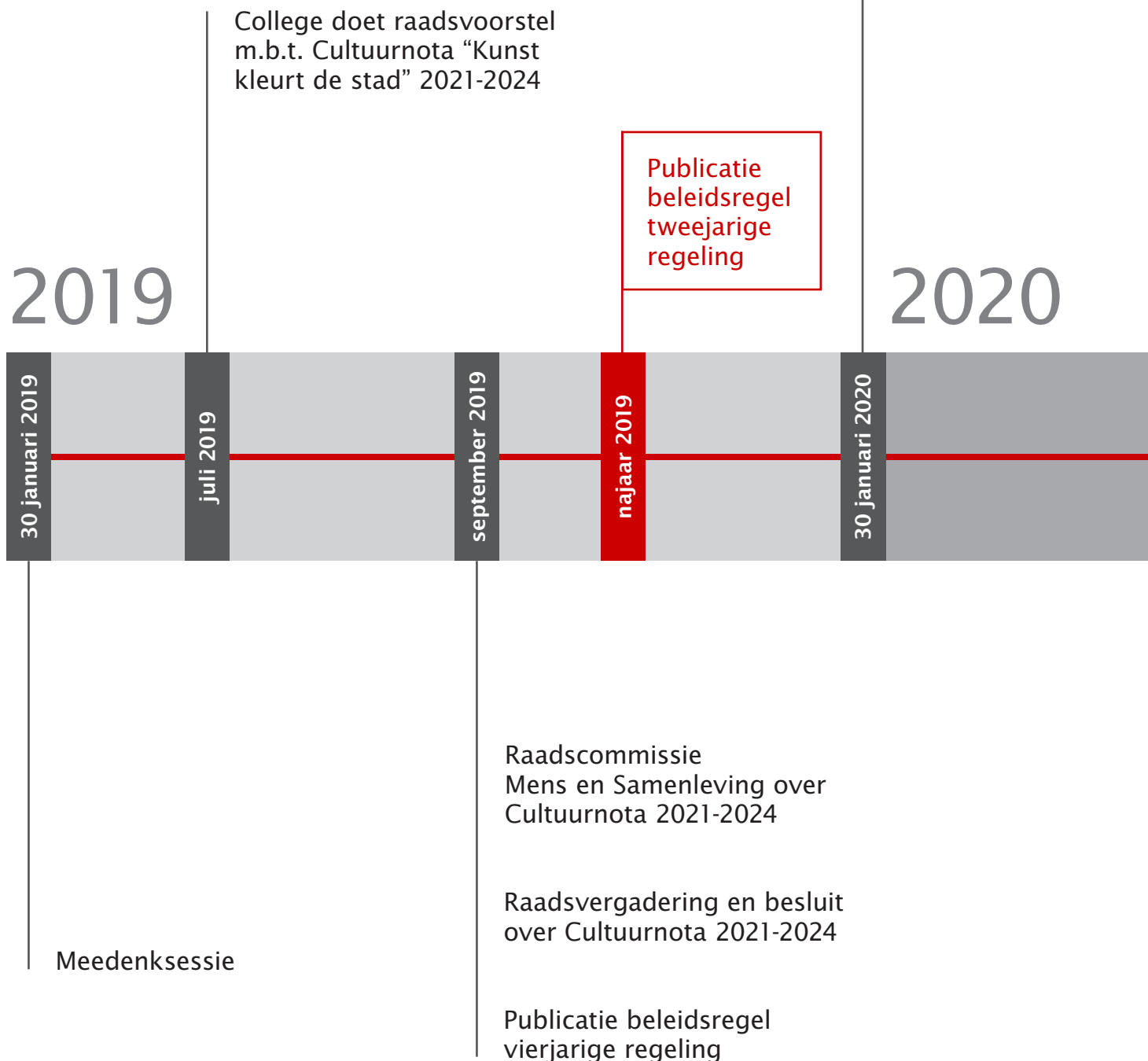
Een schets van de contouren en het proces van de regeling voor tweejarige subsidies vindt u in bijlage 3.

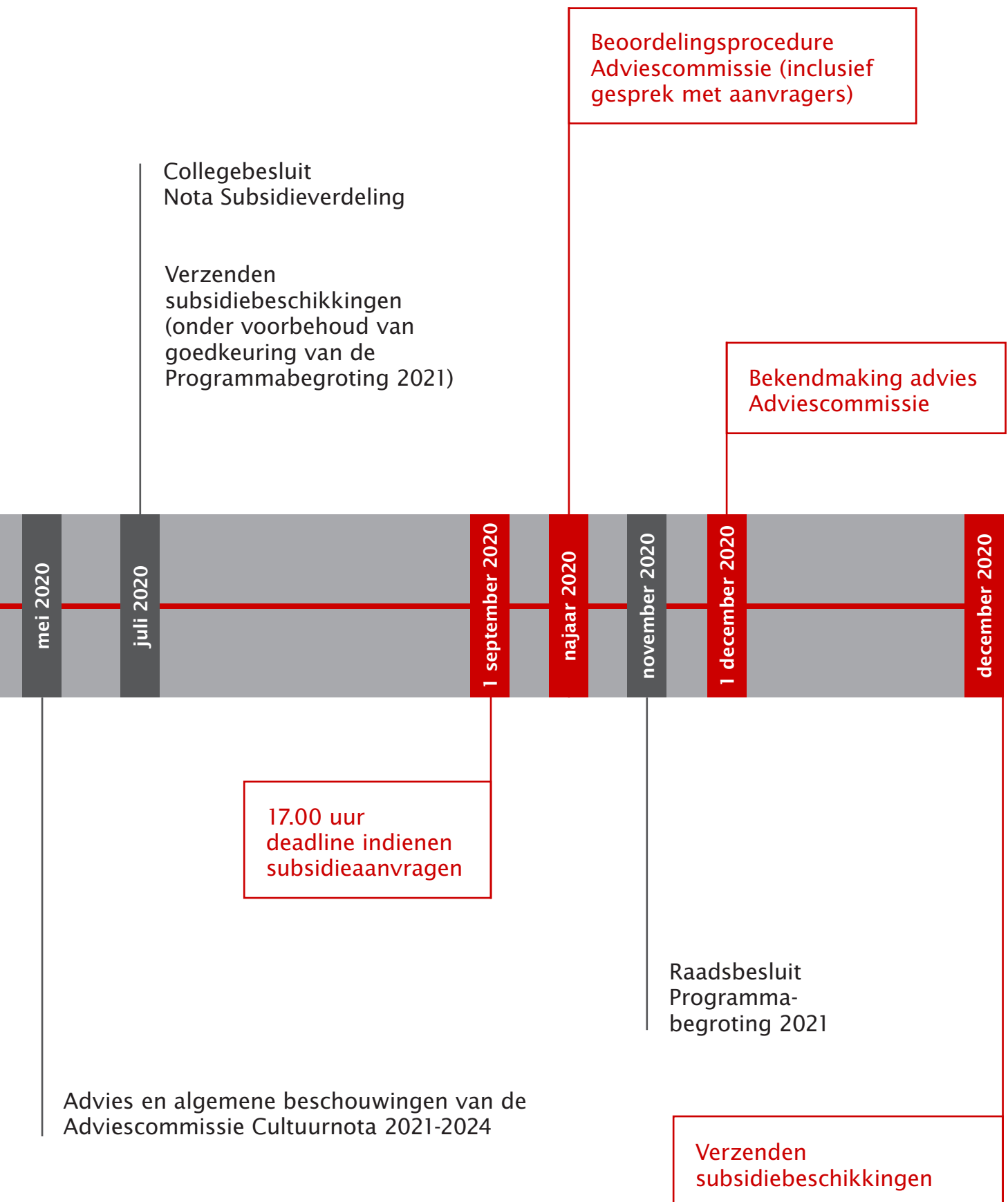
PLANNING

Cultuurnota 2021-2024

— vierjarige regeling
— tweejarige regeling

17.00 uur
deadline indienen
subsidieaanvragen

BIJLAGEN

Bijlage 1

Samenstelling, opdracht en werkwijze Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024

Samenstelling Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024

Alle leden van de adviescommissie zijn geselecteerd op basis van hun vakinhoudelijke expertise in één of meerdere kunstdiscipline(s) en hun kennis van onderwerpen als bedrijfsvoering, marketing, talentontwikkeling, educatie, participatie en inclusie. Binnen de totale commissie is gestreefd naar een zo evenwichtig mogelijke samenstelling op basis van leeftijd, gender, culturele achtergrond en ervaring. Vanwege de continuïteit van advisering enerzijds en het borgen van een frisse blik anderzijds, bestaat de commissie uit een combinatie van ervaren leden uit de Adviescommissie Cultuurnota 2017-2020 en de Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020, leden van de Adviescommissie Projectsubsidies Cultuur en nieuw geworven leden.

De Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024 bestaat uit een voorzitter, een kerncommissie en algemene leden. De adviescommissie Cultuurnota 2021-2024 wordt ondersteund door externe secretarissen.

Kerncommissie

Voorzitter – Ernestine Comvalius

Procesbegeleider – Anna Elffers

Leden kerncommissie – Yara Cavalcanti Araujo, Lars Brouwer, Rajae El Mouhandiz, Sewan Mumcuyan, Geert Overdam, Koen Schouten, en Jorien Waanders.

Commissieleden

Roufaida Aboutaleb, Pieter van Adrichem, Ellen Blom, Niek vom Bruch, Joep Coolen, Arthur van Dijk, Marjan van Gerwen, Koen Hilberdink, Hans van Keulen, Joram Kraaijeveld, Miryam van Lier, Liane van der Linden, Malique Mohamud, Arriën Molema, Emjay Rechsteiner, Karolina Spaić, Sara Lisa Verbrugge, Karen Welling en Edwin Zwakman.

Bovenstaande samenstelling is onder voorbehoud van eventuele wijzigingen.

Opdracht Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024

De adviescommissie heeft de taak om het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht te adviseren over de meerjarenbeleidsplannen die culturele organisaties indienen in het kader van de Cultuurnota 2021-2024.

De Cultuurnota 2021-2024: Kunst kleurt de stad vormt voor de beoordeling van deze plannen het beleidsmatige en financiële kader. De commissie baseert haar

advies op de ingediende aanvragen, op eigen expertise, kennis en observaties. Indien beschikbaar worden verslagen van activiteitenbezoek en het rapport van de Visitatiecommissie Cultuurnota 2017-2020 ook bij de oordeelsvorming betrokken.

Het college vraagt de adviescommissie om, met inachtneming van de Cultuurvisie 2030 en binnen het budgettaire en beleidsmatige kader van de Cultuurnota 2021-2024:

- advies uit te brengen over individuele aanvragen,
- te komen tot een integrale afweging en
- daarmee het college te adviseren over de verdeling van de vierjarige subsidies Cultuurnota voor de periode 2021-2024.

De opdracht aan de adviescommissie is haar rapport in mei 2020 te presenteren aan het college zodat besluitvorming kan plaatsvinden en instellingen die een aanvraag hebben ingediend vóór het zomerreces 2020 geïnformeerd kunnen worden over het al dan niet honoreren van hun subsidieaanvraag.

Het advies is niet bindend. Het College kan alleen afwijken van het advies op basis van de Algemene Subsidie Verordening 2014 van de gemeente Utrecht en artikel 4:25 en artikel 4:35 van de Awb. Het advies is openbaar en wordt integraal gepubliceerd op www.utrecht.nl/kunst-cultuur.

Werkwijze Adviescommissie Cultuurnota 2021-2024

Individuele toets- en subcommissie

Om tot een zo zorgvuldig mogelijke beoordeling van de aanvragen te komen kiezen we voor maatwerk per aanvraag. Op basis van de inhoud en specifieke kenmerken van de aanvraag wordt bepaald welke expertise nodig is om de aanvraag te beoordelen. Uit de poule van commissieleden stellen we een subcommissie samen die bij uitstek geschikt is om de specifieke aanvraag van een deskundig advies te voorzien.

Aanvragen onder de € 250.000 worden door een subcommissie van drie leden beoordeeld. Boven € 250.000 euro bestaat de subcommissie uit vijf leden.

Elke subsidieaanvraag wordt door de betreffende subcommissie individueel getoetst op de criteria:

- a) Artistiek-inhoudelijke kwaliteit
- b) Zakelijke kwaliteit

Aanvragen met een positief oordeel op beide criteria zijn subsidiabel. Aanvragen met een negatief oordeel op een of twee van de criteria zijn niet subsidiabel.

Indien een aanvraag subsidiabel is bevonden adviseert de subcommissie ook over de hoogte van het subsidiebedrag. Daartoe beoordeelt zij de begroting in relatie tot het beleidsplan. Uitgangspunt bij de afweging is dat het subsidiebedrag noodzakelijk, toereikend, realistisch en proportioneel is. Indien in het advies wordt afgeweken van het aangevraagde bedrag wordt dat beargumenteerd.

Dit resulteert in een preadvies van de subcommissie. Het preadvies bestaat uit een inhoudelijk gemotiveerd oordeel op de criteria artistiek-inhoudelijke kwaliteit en zakelijke kwaliteit en, indien subsidiabel, ook over de hoogte van subsidiebedrag. Daarnaast geeft de subcommissie overwegingen mee aan de kerncommissie over het derde criterium:

c) Betekenis voor de stad.

De preadviezen van aanvragen die door de subcommissies niet subsidiabel zijn bevonden worden niet ter beoordeling doorgezonden naar de kerncommissie. De preadviezen van de subsidiabel bevonden aanvragen vormen de input voor de integrale beoordeling door de kerncommissie.

Integrale toets- en kerncommissie

De kerncommissie is verantwoordelijk voor de integrale afweging waarbij de door de subcommissie subsidiabel bevonden aanvragen in samenhang worden bekeken. De kerncommissie gaat daarbij uit van de hoogte van het door de subcommissie geadviseerde subsidiebedrag.

De kerncommissie maakt op basis van de preadviezen van de subcommissies een integrale afweging en toetst daarbij het criterium:

c) Betekenis voor de stad

In de integrale afweging wordt de relevantie van de afzonderlijke instellingen voor Utrecht tegen elkaar gewogen door te beoordelen in welke mate de instellingen een bijdrage leveren aan de vier uitgangspunten uit de Cultuurnota 2021-2024. De kerncommissie werkt daarbij met het volgende puntensysteem:

- Pluriformiteit – maximaal 30 punten
- Inclusiviteit – maximaal 30 punten
- Creatief vermogen – maximaal 15 punten
- Ontwikkelruimte – maximaal 15 punten

De kerncommissie scoort per uitgangspunt 30 of 15 punten met een totaalscore van maximaal 90 punten. Hieruit volgt de voorlopige eindscore per aanvraag. Op basis van de voorlopige eindscores wordt een rangschikking opgesteld. Uit deze rangschikking blijkt welke aanvragen er binnen het budgettair kader gesubsidieerd kunnen worden.

De Adviescommissie kan in het advies de aanvragers die buiten het budgettair kader vallen oproepen een aanvraag in te dienen voor de tweejarige regeling Cultuurnota 2021-2022 mits aan de daarin gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Bijlage 2

Overige subsidieregelingen programma Cultuur

Naast de vierjarige en tweejarige regeling in de Cultuurnota ondersteunen we ook via andere subsidie-instrumenten de culturele infrastructuur, culturele activiteiten en (amateur)kunstenaars. Daarmee geven we mede vorm aan het programma Cultuur van de gemeente Utrecht.

■ Projectsubsidies Cultuur

In de periode 2021-2024 werken we toe naar een structureel budget voor project-subsidies ter hoogte van 0,62 miljoen euro. Per jaar vinden vijf aanvraagrondes plaats. Een onafhankelijke adviescommissie beoordeelt de aanvragen.

Professioneel en participatief

Binnen de *Beleidsregel Projectsubsidies Cultuur* maken we onderscheid tussen aanvragen voor professionele kunst en aanvragen voor participatieve kunst. De budgetten zijn niet geormerkt maar flexibel inzetbaar. Met deze regeling willen wij projecten van talentvolle makers ondersteunen en flexibel in kunnen spelen op actuele ontwikkelingen. De projectsubsidieregeling kan ook een opmaat zijn voor een tweejarige of vierjarige subsidie in het kader van de cultuurnota.

Impulssubsidie

Ook onderdeel van de *Beleidsregel Projectsubsidies Cultuur* is de impulssubsidie. Een deel van het projectsubsidiebudget wordt ingezet om op een laagdrempelige manier nieuwe aanvragers en innovatieve culturele activiteiten te kunnen ondersteunen. Het gaat om aanvragen tot maximaal 2.500 euro die door middel van een pitch kunnen worden gedaan¹.

■ Eenmalige subsidie professionalisering

In 2019 hebben we bij wijze van pilot de *Beleidsregel Professionalisering nieuwe makers en culturele initiatieven* uitgevoerd waarmee we relatief jonge culturele organisaties de mogelijkheid konden bieden zich op zakelijk-organisatorisch vlak te ontwikkelen. Dit instrument wordt eind 2019 geëvalueerd. We reserveren voor de eventuele herhaling van deze beleidsregel in de periode 2021-2024 0,1 miljoen euro.

¹ In motie 2018/142 heeft de raad verzocht om startende makers die voor het eerst projectsubsidie willen aanvragen en moeite hebben met het omzetten van een idee naar een plan, beter te ondersteunen. Met deze impulssubsidie bieden we een laagdrempelige instapmogelijkheid voor relatief nieuwe aanvragers en/of initiatieven.

■ Amateurkunst

Subsidie Amateurkunsteducatie (overgangsregeling 2019-2021)

Op 28 maart 2019 is de Nota van Uitgangspunten [Op weg naar nieuw beleid Amateurkunsteducatie 2019-2021](#) door de Gemeenteraad vastgesteld. In navolging daarop is een tijdelijke subsidieregeling in het leven geroepen in de overgangsperiode naar een definitief nieuw beleid. Deze subsidie is gericht op het stimuleren van een gevarieerd en over verschillende wijken gespreid aanbod van amateurkunsteducatie zodat alle inwoners van de gemeente Utrecht (van jong tot oud) hun creatieve vermogens en talenten kunnen ontwikkelen.

Basissubsidie Amateurkunst

Wij ondersteunen diverse amateurkunstverenigingen en -stichtingen met als doel de actieve participatie aan amateurkunst in Utrecht te stimuleren. Onder amateurkunst verstaan we kunstactiviteiten die niet beroepsmatig worden beoefend. Amateurkunstverenigingen ontvangen met de subsidie een tegemoetkoming in het honorarium van de artistieke leiding en de huur van een oefenruimte. We reserveren hiervoor jaarlijks 0,38 miljoen euro.

■ Cultuureducatie

Cultuureducatie met kwaliteit

De minister van Cultuur heeft in haar [uitgangspuntenbrief](#) aangegeven graag een vervolg te geven aan 'Cultuureducatie met kwaliteit'. Dit najaar stelt het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) zijn beleidsplan op. Wij gaan ervanuit dat de matchingsregeling met het FCP in 2021-2024 wordt voortgezet en reserveren daarvoor 0,27 miljoen euro.

Regeling combinatiefuncties Cultuureducatie

Met de *Beleidsregel Stimuleringsubsidie Combinatiefuncties Cultuur 2019-2020* konden culturele instellingen een aanvraag doen voor de aanstelling van een combinatiefunctionaris cultuur (ook wel cultuurcoach genoemd). Cultuurcoaches leveren een bijdrage aan de verbinding van cultuur met onderwijs, sport, welzijn, zorg en/of wijkgerichte instellingen. Met de regeling wordt beoogd een brede en diverse doelgroep vertrouwd te laten maken met kunst en cultuur, waarbij het accent ligt op actieve kunstbeoefening en talentontwikkeling van (kansarme) kinderen en jongeren en door groepen mensen die belemmeringen ervaren bij het beoefenen van culturele activiteiten.

Het is de bedoeling dat er een nieuwe regeling voor combinatiefuncties voor 2021-2024 komt, zodat we gelijk blijven lopen met de cultuurnotaperiode. We reserveren hiervoor 0,24 miljoen per jaar.

Bijlage 3

Contouren tweejarige subsidieregeling Cultuurnota 2021-2022

In aanvulling op de vierjarige subsidieregeling in het kader van de Cultuurnota 2021-2024 introduceren wij met ingang van de volgende periode een tweejarige subsidieregeling.

Deze is gericht op het bieden van een basis voor professionele makers en nieuwe culturele initiatieven, waardoor deze zich in continuïteit kunnen doorontwikkelen. De tweejarige regeling maakt op den duur meer instroom en dynamiek in de sector mogelijk en is daarmee een investering in een pluriforme en vernieuwende sector op de langere termijn. Er is in 2021-2022 0,3 miljoen euro beschikbaar voor deze subsidieregeling.

Voor tweejarige subsidies in het kader van de Cultuurnota geldt een aparte besluitvormingsprocedure welke plaatsvindt na het besluit over de vierjarige subsidies. Dat heeft als voordeel dat aanvragers die subsidiabel worden bevonden maar buiten het budgettair kader vallen alsnog een aanvraag voor tweejarige subsidies kunnen indienen – uiteraard op voorwaarde dat zij aan de daarvoor geldende voorwaarden voldoen. Een ander voordeel is dat de commissie in de afweging bij de beoordeling van de tweejarige subsidieaanvragen zich beter kan verhouden tot het culturele landschap dat zich op basis van de vierjarige subsidie Cultuurnota 2021-2024 heeft gevormd.

Omdat makers en initiatieven zich al in een vroeg stadium moeten kunnen beraden op de voor hen meest passende regeling c.q. of zij aan de formele voorwaarden van de tweejarige regeling zullen voldoen, schetsen we hier alvast de contouren.

Contouren voorwaarden

- Aanvragen voor de tweejarige regeling hebben betrekking op de periode 2021-2022.
- Subsidie kan enkel worden aangevraagd door rechtspersonen.
- De regeling ziet toe op de ondersteuning van professionele makers en culturele initiatieven die zich in continuïteit willen doorontwikkelen.
- De subsidiemogelijkheid zal alleen openstaan voor culturele organisaties die nog niet eerder een vierjarige subsidie vanuit de Cultuurnota ontvingen.
- De culturele organisatie is niet eerder dan in 2014 opgericht.
- De aanvrager ontplooit minimaal twee jaar culturele activiteiten en heeft de intentie duurzaam bij te dragen aan de Utrechtse culturele infrastructuur.
- De aanvrager voert meerdere activiteiten per jaar uit of in het geval van festivals minimaal een jaarlijkse editie.

- Het betreft een exploitatiesubsidie voor twee jaar (bestemd voor zowel activiteiten als organisatiekosten).
- Gezien het plafond van 0,3 miljoen euro en de grote behoefte aan deze tweejarige regeling vanuit de sector wordt een maximum aanvraagbedrag ter hoogte van 50.000 euro gehanteerd. De inzet is om via deze regeling zo minimaal zes organisaties te kunnen ondersteunen.

Contouren beoordeling

- Het beleidskader van de Cultuurnota 2021-2024 Kunst kleurt de stad vormt ook de inhoudelijke basis voor de beoordeling van de tweejarige regeling. We leggen wel accenten die passend zijn bij de tweejarige regeling die aanvullend werken op het bestaande landschap
- In de uitwerking van de beleidsregel en beoordeling van de plannen wordt rekening gehouden met de beperkte subsidieduur en de ontwikkelfase waarin de aanvragers zich bevinden.
- De beoordelingscriteria zijn in ieder geval de artistiek-inhoudelijke kwaliteit c.q. potentie en de zakelijke kwaliteit c.q. potentie van de maker en/of culturele organisatie.

Planning

- De beleidsregel tweejarige subsidies Cultuurnota 2021-2022 wordt afzonderlijk bekendgemaakt, naar verwachting in het najaar van 2019.
- Aanvragen voor de tweejarige Cultuurnota subsidie 2021-2022 kunnen tot uiterlijk 1 september 2020 worden ingediend bij de gemeente.
- Beoordeling vindt plaats door een – nader samen te stellen – adviescommissie bestaande uit leden van de Adviescommissie 2021-2024, waar nodig aangevuld met nieuwe commissieleden.
- Als onderdeel van de beoordeling vindt een gesprek met de aanvrager plaats (oktober/ november 2020).
- Aanvragers ontvangen het advies van de commissie uiterlijk 1 december 2020.
- Uiterlijk december 2020 versturen we de subsidiebeschikkingen aan de aanvragers.
- De aanvraagprocedure voor de periode 2023-2024 zal naar verwachting in het najaar van 2022 plaatsvinden.

Bijlage 4

Investeringsagenda culturele voorzieningen 2020-2025

Zoals geschetst in de cultuurvisie wordt in de periode 2019 tot 2030 de nadruk op vier pijlers gelegd. Deze fundamenteën geven, in combinatie met de verwachte groei van de stad, aanleiding om te investeren in fysieke (maak)plekken en presentatieruimtes voor diverse kunstdisciplines. We concentreren ons daarbij op een aantal ontwikkelgebieden in de stad die kansen bieden voor het versterken van de Utrechtse culturele infrastructuur.

Onderstaand beschrijven we de ontwikkelingen in de gebieden, geven we aan welk soort instellingen of makers we daarbij vinden passen en welke uitstraling of effect dit zou kunnen hebben.

Ontwikkelgebieden

Beurskwartier/Lombokplein

Op het Beurskwartier/Lombokplein bevinden zich momenteel vooral commerciële culturele voorzieningen zoals het Beatrixtheater en de Kinopolis bioscoop. Het gebied is, gezien de ligging naast het centraal station, zeer geschikt voor nieuwe culturele voorzieningen met een grote aantrekkende werking op het publiek. In de in 2017 vastgestelde omgevingsvisie wordt hier gedacht aan voorzieningen op het gebied en snijvlak van beeldende kunst, beeldcultuur en media. Deze voorzieningen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de gewenste levendigheid, recreatieve aantrekkingskracht en inclusiviteit van het gebied. Inmiddels zijn we ervan overtuigd dat hier, naast een grote presentatieplek voor beeldende kunst, ook een oefen- en presentatieplek voor meer urban podiumkunsten zou passen.

Merwede Kanaalzone

Deze strook langs het Merwedekanaal, tussen Rivierenwijk en Kanaleneiland/Transwijk, zal komende jaren een enorme transformatie ondergaan van hoofdzakelijk kantoor- en bedrijventerrein naar een autoluwe woonwijk met een hoge bebouwingsdichtheid waar gezond stedelijk leven hoog in het vaandel staat. In dit gebied zijn nu nog diverse creatieve broedplaatsen gehuisvest in oude kantoor- en bedrijfspanden. We streven ernaar de huidige creatieve bedrijvigheid, die identiteit geeft aan het gebied, te behouden. Daarnaast past hier een wijkcultuurhuis, waar het gaat om: laagdrempelige toegang tot het cultureel programma, ruimte voor cultuureducatie, ontmoeting en verbinding met de omliggende wijken.

Werkspoorkwartier

Het Werkspoorkwartier is een bedrijventerrein in transitie. Het voormalige industriegebied op relatief korte afstand van de binnenstad heeft een rauwe uitstraling. De vierkante meterprijzen liggen er nog op een, voor Utrechtse begrippen, betaalbaar niveau. Het gebied wordt in toenemende mate bevolkt door creatieve ondernemers en kunstenaars. Nu wordt er vooral kunst gemaakt en de komende jaren worden nog meer meters voor kunst beschikbaar gesteld. Daarnaast is ook ruimte voor en behoefte aan publieke plekken waar gepresenteerd wordt. Hier past vernieuwing en experiment. We denken hierbij aan ontwikkeling van plekken op het gebied van film & beeldcultuur, muziek en beeldende kunst.

Ook de Cartesiusdriehoek maakt onderdeel uit van het gebied. Hier vindt een transformatie naar een duurzaam woongebied plaats met als belangrijke publieke component het CAB-gebouw. We streven naar behoud van de muziekstudio's en het podium van dB's/Ruis in dit pand.

Leidsche Rijn (centrum)/Berlijnplein

In het relatief jonge stadsdeel Leidsche Rijn worden de komende jaren nog veel bouwprojecten gerealiseerd, waaronder de voor cultuur bestemde kavel in Leidsche Rijn Centrum. Voortbouwend op het pionierswerk van RAUM wordt dit dé culturele plek in dit nieuwe stadsdeel. De gemeente kiest ervoor om op de kavel niet één gebouw neer te zetten, maar een cluster van verschillende bouwvolumes en openbare ruimtes.

Gezien de bevolkingssamenstelling en de toenemende groep jongeren in dit deel van de stad, onderzoeken we de komende tijd of er behoefte is aan een jongerencultuurhuis.

Overvecht/Kanaleneiland

Overvecht en Kanaleneiland zijn wijken waar weinig cultureel aanbod is.

In Overvecht wordt een jongerencultuurhuis gerealiseerd en in de ontwikkeling van de NPD-strook is ook ruimte met een culturele bestemming opgenomen.

Er liggen ook kansen bij het vrijkomen van ruimte in het gebied van de rioolwaterzuivering.

Voor Kanaleneiland wordt vanaf 2019 een omgevingsvisie opgesteld, waarbij we aandacht zullen vragen voor ruimte voor culturele voorzieningen in deze wijk.

Colofon

Uitgave

Gemeente Utrecht

Vormgeving

Ontwerpwerk, Den Haag

Datum

Juli 2019

Contactgegevens

Bezoekadres Stads kantoor, Stadsplateau 1, Utrecht

Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Telefoon 030-286 15 92

Fax 030-286 59 90

E-mail Cultuurnota2021-2024@utrecht.nl

www.utrecht.nl/cultuurnota2021-2024

© Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente Utrecht worden overgenomen.